

Załącznik do Zarządzenia Nr 46/2020
Wójta Gminy Manowo
z dnia 1 czerwca 2020 roku

RAPORT O STANIE GMINY MANOWO

WSTĘP

Raport o stanie gminy jest zestawieniem najważniejszych danych o naszym samorządzie. Został opracowany zgodnie z art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U.2019.506 tj.).

Celem przygotowania raportu było uzyskanie wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną gminy Manowo. Raport zawiera informacje o następujących obszarach działalności gminy:

- demografia,
- finanse gminy,
- działalność gospodarcza,
- inwestycje gminne i inne zadania remontowe realizowane w gminie,
- warunki życia mieszkańców (infrastruktura techniczna: wodociągi, kanalizacja, drogi, gospodarka odpadami),
- zagospodarowanie przestrzenne,
- oświata, kultura, sport.

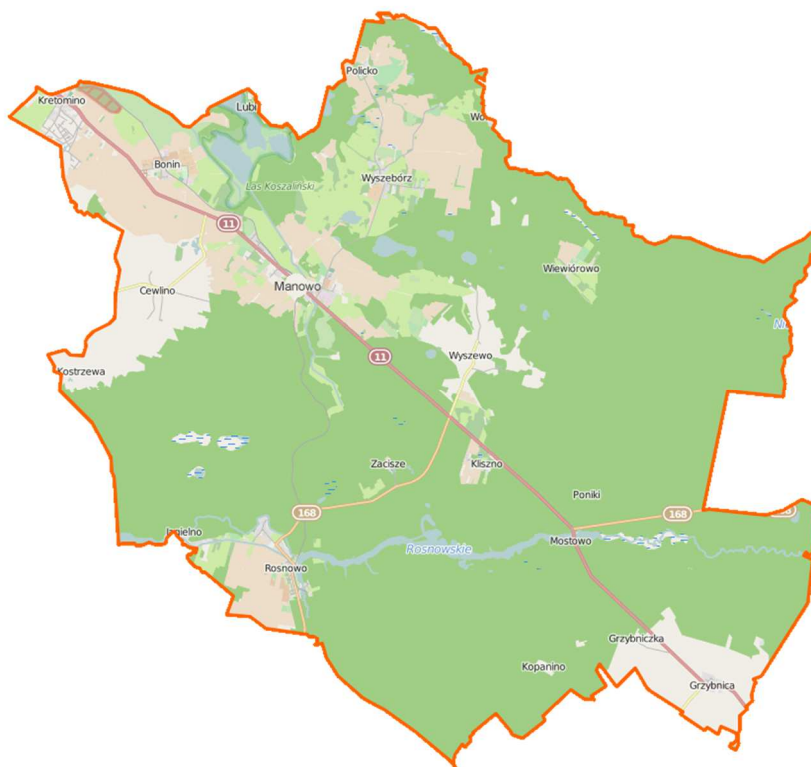
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie i powierzchnia Gminy.

Gmina Manowo leży w środkowej części powiatu koszalińskiego województwa zachodniopomorskiego. Sąsiaduje z miastem Koszalin oraz gminami miejsko-wiejskimi Sianów, Bobolice, Polanów i gminą wiejską Świeszyno. Miejscowości gminy łączy sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Gmina oddalona jest od miasta Koszalina o 0,80-18,0 km (granice gminy) oraz ok. 15 km od morza.

Granice naturalne wyznaczają: od północy rzeka Dzierżęcinka, kanał łączący jeziora Policko i Lubiатовo oraz rzeka Unieść, od wschodu jezioro Niecemino, od południowego wschodu rzeka Radew. Południowo - zachodnią granicę wyznacza część jeziora Hajka wraz z kanałem natomiast od zachodu rzeka Bagnica oraz kanały.

W granicach administracyjnych gmina zajmuje obszar 188,57 km² w tym 122,3 km² to lasy. Gmina jest jedną ze 113 gmin województwa zachodniopomorskiego, wchodzi w skład powiatu koszalińskiego.

1.2. Władze lokalne i gminne jednostki organizacyjne.

Rada Gminy Manowo liczyła 15 radnych i jej skład osobowy nie zmienił się podczas kadencji. Przy Radzie działały następujące stałe komisje:

- a) Rewizyjna – 4 osoby
- b) Finansów i Budżetu- 5 osób
- c) Rozwoju Gospodarczego- 6 osób
- d) Polityki Społecznej- 5 osób,
- e) Komisja Skarg Wniosków i Petycji – 4 osoby

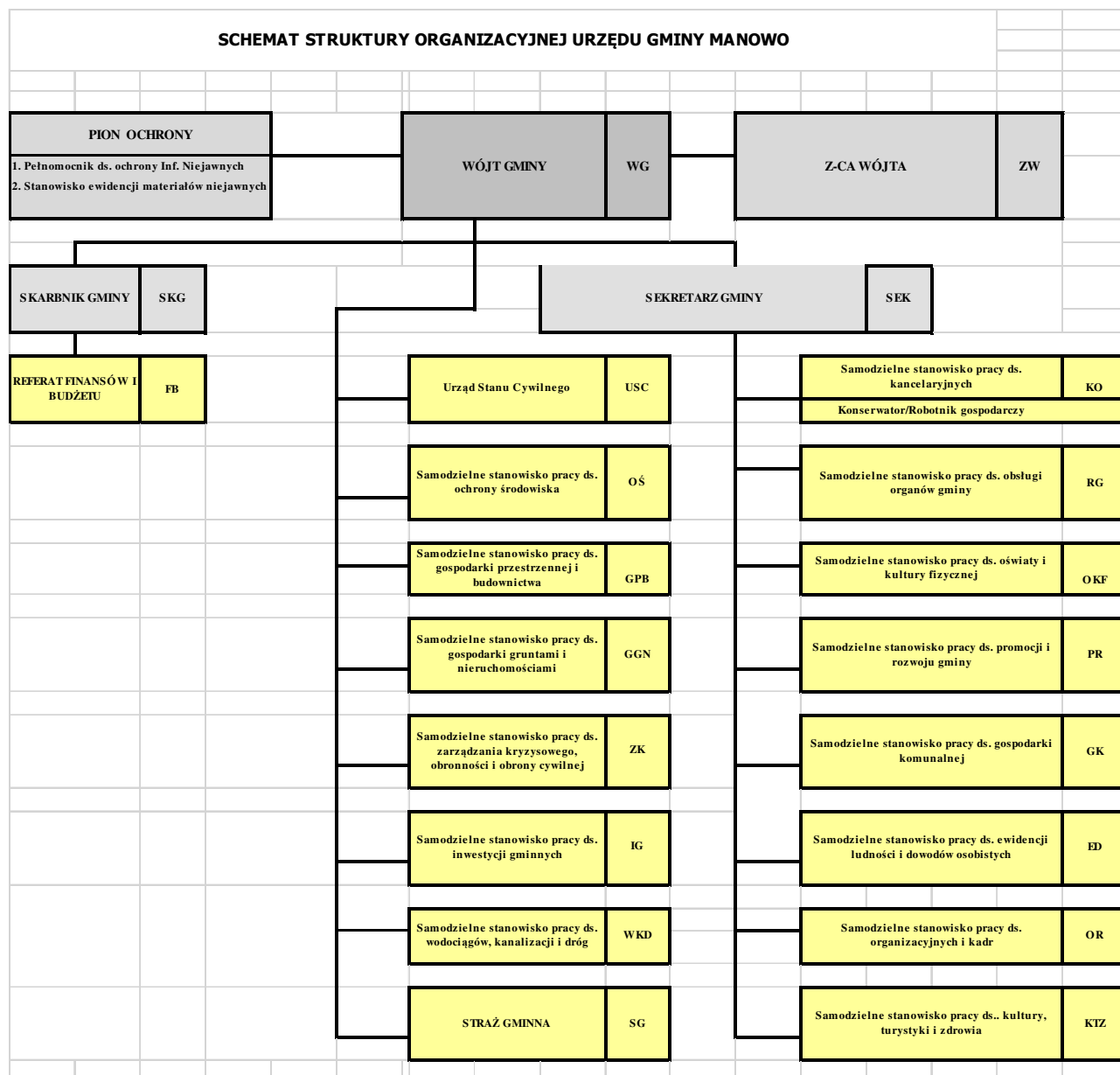
W 2019 w Urzędzie Gminy zatrudnionych było 27 osób, w tym 2 etaty obsługi. Urząd Gminy wydał 3404 decyzji, wszystkie zostały wydane w ustawowym terminie. 1 decyzja została zakwestionowana przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Koszalinie.

Wydano 226 zaświadczeń oraz wypisów i wrysów oraz 59 postanowień.

Struktura wydawanych decyzji w urzędzie wyglądała następująco:

Lp.	Stanowisko/ Referat	Liczba wydanych decyzji		Zakwestio- nowanych przez SKO	Uwagi
		Ogółem	W ustawowy m terminie		
1.	Gospodarka Gruntami i Nieruchomościami	30	30	0	
2.	Zagospodarowanie przestrzenne i budownictwo	123	123	0	226 zaświadczeń oraz wypisów i wyrysów
3.	Gospodarka Komunalna	76	76	0	59 postanowień
4.	Ochrona Środowiska	19	19	0	
5.	Referat FB- podatki	3089	3089	0	
6.	Urząd Stanu Cywilnego	6	6	0	
7.	Ewidencja ludności	4	4	0	
8.	Rada Gminy	36	36	0	
9.	Zarządzanie kryzysowe, sprawy obronne i obrona cywilna	19	19	1	
10.	Oświata i kultura fizyczna	2	2	0	

Struktura organizacyjna Urzędu Gminy Manowo kształtuje się następująco:

Gminne jednostki organizacyjne:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Manowie
- 2) Gminny Ośrodek Kultury w Wyszewie
- 3) Szkoła Podstawowa im. 26 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego w Rosnowie
- 4) Szkoła Podstawowa w Boninie
- 5) Szkoła Podstawowa w Manowie
- 6) Przedszkole Gminne w Boninie
- 7) Przedszkole Samorządowe w Rosnowie.

Ponadto funkcjonuje Elektrociepłownia Rosnowo Sp. z o.o. ze 100% udziałem Gminy utworzona w 2011 roku w celu realizacji zadań gminy w zakresie zaopatrzenia mieszkańców Rosnowa w energię ciepłą. Zadaniem Spółki jest również zapewnienie dostaw zimnej wody i odbiór ścieków komunalnych, które to zadania w całości przejęła od Urzędu Gminy.

1.3. Sołectwa.

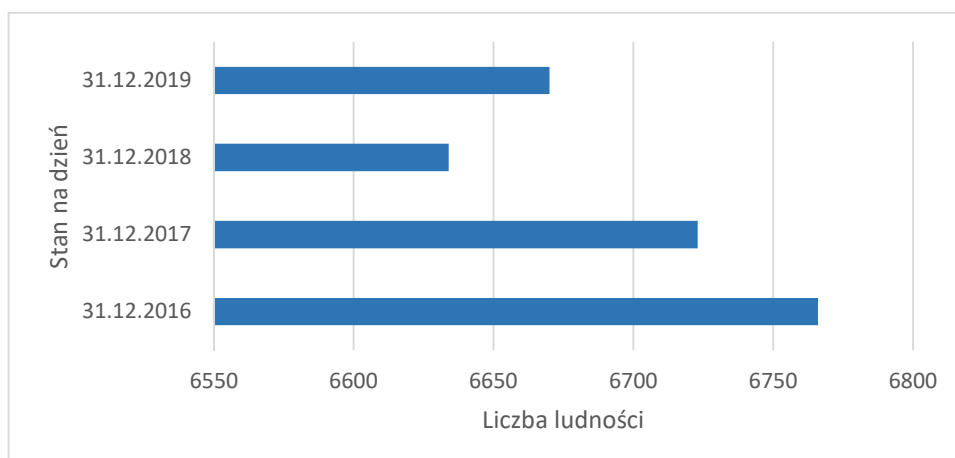
W skład Gminy Manowo wchodzi 7 sołectw i 2 osiedla:

- 1) Sołectwo Grzybnica (Grzybnica, Grzybniczka, Gajewo, Grąpa, Kopanino, Mostowo)
- 2) Sołectwo Wyszewo (Wyszewo, Kliszno, Poniki, Wiewiórowo)
- 3) Sołectwo Rosnowo (Rosnowo, Lisowo, Jagielno)
- 4) Sołectwo Manowo (Manowo, Zacisze)
- 5) Sołectwo Wyszebórz (Wyszebórz, Dęborogi, Policko)
- 6) Sołectwo Cewlino (Cewlino, Kopanica, Kostrzewa)
- 7) Sołectwo Kretomino (Kretomino)
- 8) Osiedle Rosnowo
- 9) Osiedle Bonin

1.4. Ludność i dynamika zmian.

Gminę Manowo, według danych GUS zamieszkuje ponad 6900 mieszkańców. Natomiast na podstawie prowadzonego rejestru mieszkańców kształtuje się następująco:

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2016	6766
31.12.2017	6723
31.12.2018	6634
31.12.2019	6670

W okresie od początku do końca 2019 roku liczba mieszkańców zwiększyła się o 36 osób, przez co na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 6670 osób, w tym 3357 kobiet i 3313 mężczyzn.

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych liczba mieszkańców przedstawia się następująco:

- 1) w wieku przedprodukcyjnym (15 lat i mniej) - 1161, w tym kobiet 591
- 2) w wieku produkcyjnym - 4310 , w tym kobiet (16-60) – 1972 osoby, mężczyzn (16-65) – 2338;
- 3) w wieku poprodukcyjnym - 1199, w tym kobiet – 794.

Z przedstawionego powyżej wykresu największą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże warto zwrócić uwagę na osoby w wieku poprodukcyjnym, które stanowią aż 18 % społeczeństwa. Społeczeństwo Gminy Manowo, podobnie jak w Polsce i Europie jest społeczeństwem starzejącym się. Dlatego też konieczne jest podjęcie jak najszerzych działań , które będą ukierunkowane na seniorów.

Procentowy udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach i osiedlach.

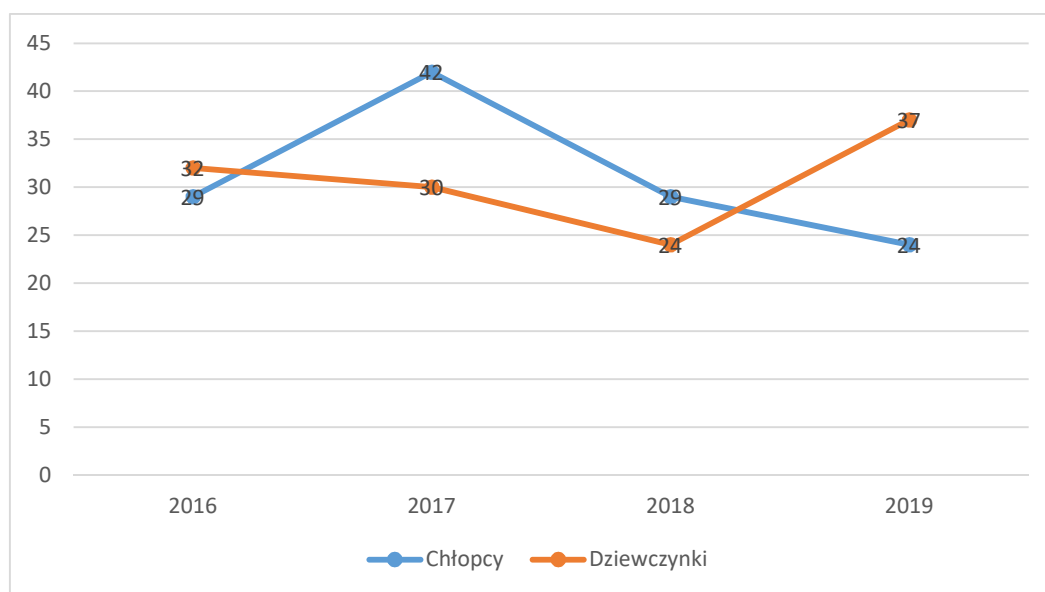
Osiedle/Sołectwo	% udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych latach			
	2016	2017	2018	2019
Bonin	16,61	16,81	17,90	18,10
Rosnowo	16,52	18,85	20,58	21,88
Cewlino	15,99	16,75	16,07	16,34
Grzybnica	18,27	19,20	19,93	20,30
Manowo	12,27	14,46	15,39	16,05
Wyszewo	14,95	15,81	17,23	17,25
Wyszebórz	13,03	12,53	11,94	13,41
Kretomino	12,60	12,46	14,01	14,75
Średnia gminy	15,06	16,15	17,23	17,98

Opracowanie własne na podstawie ewidencji ludności

Urodzenia w gminie Manowo

Rok	Chłopcy	Dziewczynki	Razem
2016	29	32	61
2017	42	30	72
2018	29	24	53
2019	24	37	61

Opracowanie własne na podstawie GUS

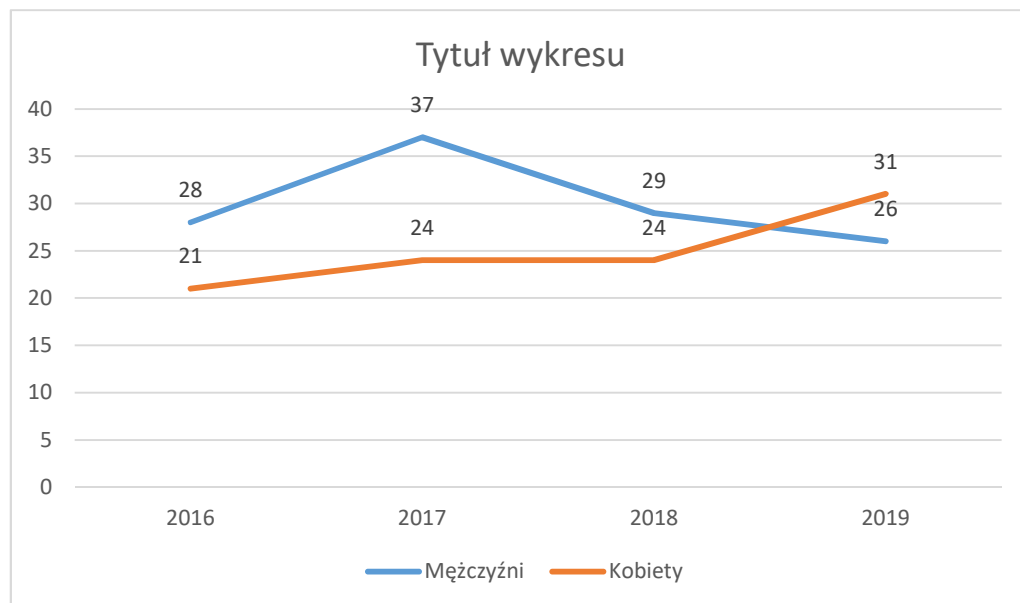

Pomimo wahań w liczbie urodzeń dziewczynek w stosunku do chłopców w danym roku, liczba chłopców i dziewczynek na przestrzeni lat 2016-2019 jest praktycznie taka sama (124 chłopców, 123 dziewczynki).

Zgony w gminie Manowo

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Razem
2016	28	21	49
2017	37	24	61
2018	29	24	53
2019	26	31	57

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

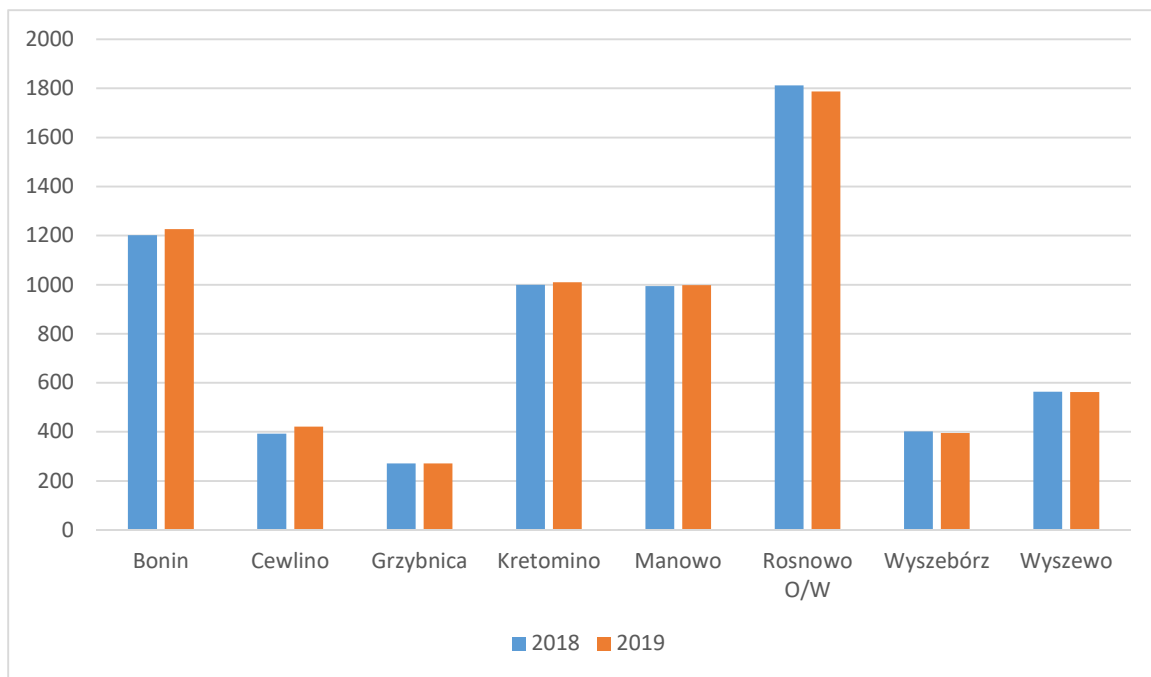

Na przestrzeni lat 2016-2019 przeważała w gminie Manowo liczba zgonów wśród mężczyzn, tylko w 2019r. zanotowano więcej zgonów wśród kobiet.

Liczba stałych mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2019 roku, w poszczególnych sołectwach, przedstawia się następująco:

Sołectwo/osiedle	Liczba mieszkańców	
	2018	2019
Bonin	1201	1226
Cewlino	392	421
Grzybница	271	271
Kretomino	999	1010
Manowo	994	998
Rosnowo O/W	1812	1787
Wyszebórz	402	395
Wyszewo	563	562
Razem	6634	6670

Opracowanie własne (ewidencja ludności)

Liczba stałych mieszkańców w poszczególnych miejscowościach na przestrzeni 2018 i 2019r. nie ulegała zbyt dużym wahaniom. Obserwujemy stały wzrost mieszkańców w sołectwie Cewlino, w 2019 roku przybyło 29 osób, natomiast tendencję spadkową obserwujemy w Rosnowie – spadek o 25 osób.

1.5. Bezrobocie.

Na koniec grudnia 2019 roku w PUP Koszalin zarejestrowanych bezrobotnych było 203 osoby, w tym 127 kobiet z terenu gminy Manowo, w tym bezrobotni z prawem do zasiłku - 45 osób, z czego 31 stanowiły kobiety. Liczba bezrobotnych zwiększyła się o 2 osoby w stosunku do 31 grudnia 2018 r. Wskaźnik bezrobocia w gminie wyniósł 4,6% .

W ramach podpisanego z Powiatem Koszalińskim – Powiatowym Urzędem Pracy w Koszalinie Porozumieniem dotyczącym zorganizowania i finansowania prac społecznie użytecznych oraz kierowania do ich wykonywania osób uprawnionych w roku 2019 zostało skierowanych do wykonywania w/w prac **33 osoby**.

Podobnie jak w poprzednich latach prace były wykonywane na terenach poszczególnych sołectw, były to prace porządkowe oraz pomoc i opieka nad osobami starszymi.

Powiatowy Urząd Pracy dokonywał refundacji wypłaconego wynagrodzenia w wysokości 60% na podstawie złożonego wniosku refundacyjnego. Prace trwały nieprzerwanie od marca 2019 do końca grudnia 2019 roku.

1.6. Gospodarstwa rolne.

W gminie Manowo w 2019 roku funkcjonowało 357 gospodarstw rolnych, nastąpił wzrost o 2 gospodarstwa w stosunku do 2018 roku. Wzrost ten nastąpił w areale od 1-2 ha o 2 gospodarstwa, w areale 2-5 ha o 1 gospodarstwo, natomiast w areale 5-7 ha nastąpił spadek o 1 gospodarstwo. Struktura gospodarstw przedstawia się następująco:

Lp.	Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	
		2018	2019
1.	1-2	128	130
2.	Pow. 2-5	126	127
3.	Pow. 5-7	26	25
4.	Pow. 7- 10	23	23
5.	Pow. 10- 15	17	17
6.	Pow. 15- 20	10	10
7.	Pow. 20- 50	20	20
8.	Pow. 50- 100	1	1
9.	Pow. 100	4	4
	Razem	355	357

1.7. Podmioty gospodarcze.

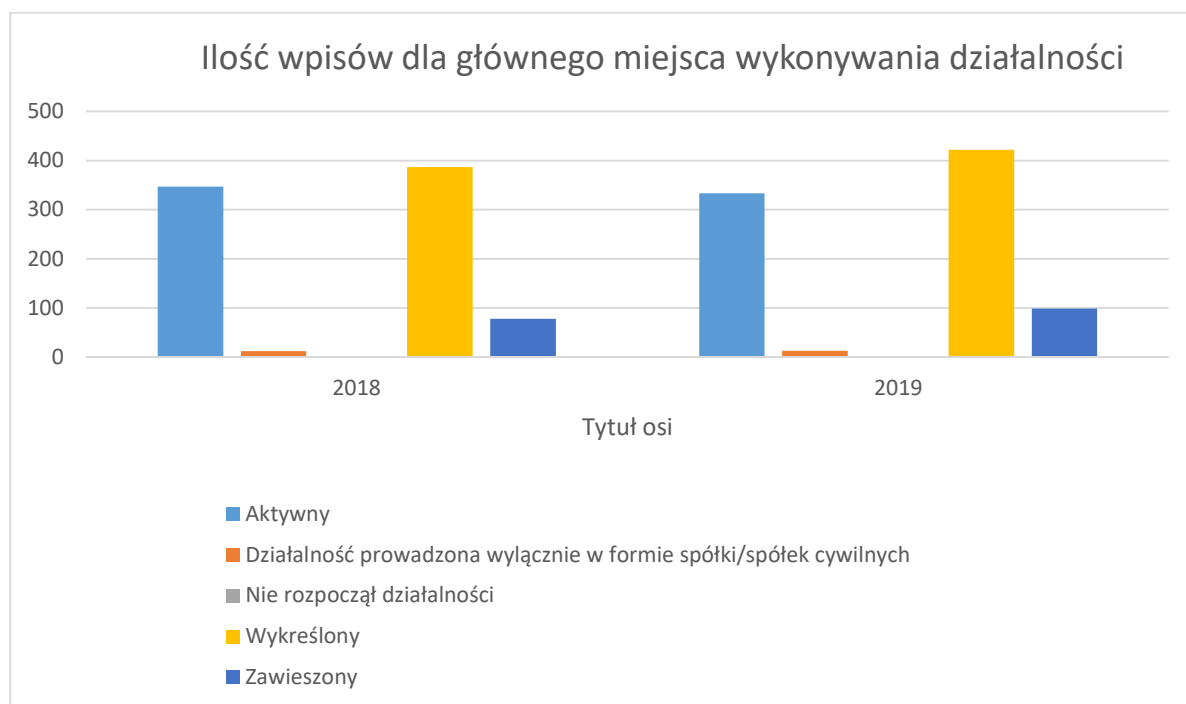
Działalność gospodarczą na terenie Gminy Manowo prowadzą w przeważającej części osoby fizyczne oraz spółki cywilne. Obie formy działalności są rejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, dla której organem ewidencyjnym jest Ministerstwo Rozwoju.

Struktura wniosków składanych za pośrednictwem Urzędu Gminy Manowo w 2019r. stosunku do roku 2018 wygląda następująco:

Status wpisu	Ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności w 2018r.	Ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności w 2019r.
Aktywny	347	333
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	12	13
Nie rozpoczął działalności	2	2
Wykreślony	387	422
Zawieszony	78	99
SUMA	826	869
Status wpisu	Ilość wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy w 2018r.	Ilość wpisów dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy w 2019r.
Aktywny	376	366

Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych	13	13
Nie rozpoczął działalności	6	6
Oczekuje na rozpoczęcie działalności	1	0
Wykreślony	393	432
Zawieszony	87	116
SUMA	876	933

Dane z raportu R024 KSz www.ceidg.gov.pl

Za pośrednictwem Urzędu Gminy Manowo zostało złożonych w 2019r. 374 wniosków, w tym:

Założenie działalności gospodarczej	44
Zmiana w działalności gospodarczej	199
Zmiana wraz z zawieszeniem działalności gospodarczej	67
Zmiana wraz ze wznowieniem działalności gospodarczej	36
Zmiana wraz z zakończeniem działalności gospodarczej	5
Zakończenie działalności gospodarczej	23

Dane z raportu R024 RZ www.ceidg.gov.pl

Oprócz mieszkańców Gminy Manowo wnioski w 2019r. składali również przedsiębiorcy spoza terenu gminy.

Gmina/Miasto	Ilość wniosków
Bobolice	7
Świeszyno	6
Koszalin	5
Biesiekierz	4
Łódź - Widzew	2
Polanów	2
Malechowo	1
Ostróda	1
Szczecin	1
Pruchnik	1
Sianów	1
Inne	3
Łączna ilość	33

Dane z raportu R024 AS www.ceidg.gov.pl

Najczęściej przedmiotem działalności firm jest działalność związana z transportem drogowym towarów – 158 przedsiębiorców oraz budownictwem- głównie roboty wykończeniowe – 143 firm. W następnej kolejności jest sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub internet – 81 oraz konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych – 81 działalności gospodarczych.

1.8. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.

Organizacje pozarządowe stanowią o sile gminy, a działania i zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne jest najlepszą gwarancją dalszego rozwoju lokalnej ojczyzny. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Manowo angażują się w działania prospołeczne i

potrafią współpracować ze sobą, żeby osiągnąć założony cel, czy też dokonać pewnych zmian. Mieszkańcy gminy są coraz bardziej aktywni oraz świadomi tego, że dzięki współpracy i wzajemnemu motywowaniu się mogą osiągnąć najlepsze efekty w realizacji wyznaczonych celów.

Na terenie gminy Manowo prowadzą działalność następujące organizacje pozarządowe:

- Gminny Klub Sportowy „Orleń” Rosnowo,
- Uczniowski Klub Sportowy „Lotnik” w Rosnowie,
- Klub Sportowy „Zefir” Wyszewo,
- Klub Sportowy „Zryw” Kretomino,
- Pomorska Fundacja „Jaś i Małgosia” w Cewlinie,
- Brygada Motocyklowa Rosnowo,
- Gminny Klub Sportowy „Leśnik” Manowo,
- Stowarzyszenie „Przyjazna Dłoń”, Rosnowo
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wyszewie,
- Klub Piłkarski „Grot” Bonin.

W 2019 roku na terenie Gminy Manowo rozpoczęły swoją działalność także 3 Koła Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich „Babki z Jajem” z Wyszewa (aktualnie powstało nowe koło i prowadzi swoją działalność jako Koło Gospodyń Wiejskich „Jagódki” z Wyszewa),
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kreatywny Babiniec” z Rosnowa,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Pod grzybkiem” z Grzybniczy.

Ponadto działają również organizacje pozarządowe z siedzibą poza gminą Manowo:

- Towarzystwo Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej
- Stowarzyszenie Środkowopomorska Grupa Działania

Status organizacji pożytku publicznego posiadają:

- Stowarzyszenie „Przyjazna Dłoń” Rosnowo,
- Pomorska Fundacja Jaś i Małgosia Cewlino.

II. SYTUACJA FINANSOWA GMINY

2.1. Dochody i wydatki za 2019 rok

TREŚĆ	PLAN WG UCHWAŁY RADY GMINY	PLAN PO ZMIANACH	WYKONANIE	%
	[zł]	[zł]	[zł]	
1. DOCHODY	31 420 411,59	34 402 598,81	35 045 193,80	101,9
Dochody	28 692 966,59	31 235 953,81	31 360 324,85	100,4

bieżące				
Dochody majątkowe, w tym:	2 727 445,00	3 166 645,00	3 684 868,95	116,4
➤ dochody ze sprzedaży majątku	280 000,00	276 200,00	276 114,95	100,0
2. WYDATKI	29 874 808,00	32 856 995,22	32 039 709,51	97,5
Wydatki bieżące	26 320 069,00	28 347 487,21	27 531 169,93	97,1
Wydatki majątkowe	3 554 739,00	4 509 508,01	4 508 539,58	100,0
3. WYNIK FINANSOWY	+1 545 603,59	+1 545 603,59	+3 005 484,29	194,5

Plan dochodów budżetu Gminy na dzień 31 grudnia 2019 r. po zmianach wynosi 34 402 598,81 zł, wykonanie 35 045 193,80 zł tj. 101,9% i obejmuje:

- dochody bieżące w kwocie 31 235 953,81 zł, wykonanie 31 360 324,85 zł, tj. 100,4 % planu

- dochody majątkowe w kwocie 3 166 645,00 zł, wykonanie 3 684 868,95 zł tj 116,4% planu,

w tym:

➤ dochody ze sprzedaży mienia w kwocie 276 200,00 zł, wykonanie 276 114,95 zł, tj. 100,0% planu

Plan wydatków budżetu Gminy na dzień 31 grudnia 2019 r. po zmianach wynosi 32 856 995,22 zł, wykonanie 32 039 709,51 zł tj. 97,5 % i obejmuje:

➤ wydatki bieżące w kwocie 28 347 487,21 zł, wykonanie 27 531 169,93 zł, tj 97,1 % planu

➤ wydatki majątkowe w kwocie 4 509 508,01 zł, wykonanie 4 508 539,58 zł tj 100,0% planu

Na dzień 31 grudnia 2019 r budżet zamyka się planowaną nadwyżką budżetową w kwocie + 1 545 603,59 zł i zrealizowaną w wysokości + 3 005 484,28 zł.

Częściowa struktura Wieloletniej Prognozy Finansowej po zmianach na 31.12.2019r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie na 31.12.2019 r	% wykonania planu po zmianach
I Dochody ogółem	34 402 598,81	35 045 193,80	101,9
Z tego:			
Dochody bieżące	31 235 953,81	31 360 324,85	100,4
W tym:			
1. Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatki dochodowego od osób fizycznych	6 456 562,00	6 517 631,00	101,0
2. Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	22 110,00	53 018,99	239,8
3. Z podatku od nieruchomości	3 620 000,00	3 667 208,29	101,3
4. Z subwencji ogólnej	8 020 789,00	8 020 789,00	100,0
Dochody majątkowe	3 166 645,00	3 684 868,95	116,4
W tym:			
1. Ze sprzedaży majątku	276 200,00	276 114,95	100,0
2. Z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	2 890 445,00	3 408 754,00	117,9
II Wydatki ogółem	32 856 995,22	32 039 709,51	97,5
Z tego:			
Wydatki bieżące	28 347 487,21	27 531 169,93	97,1
W tym:			
1. Z tytułu poręczeń i gwarancji	6 154,06	0,00	0,0
2. Wydatki na obsługę długu	468 000,00	456 479,56	97,5
W tym:			
a) Odsetki i dyskonto określone w art 243 ust 1 ustawy	468 000,00	456 479,56	97,5
Wydatki majątkowe	4 509 508,01	4 508 539,58	100,0
III Wynik budżetu	1 545 603,59	+ 3 005 484,29	194,5
IV Przychody budżetu*	0,00	0,00	0,0
Z tego:			

1. Na kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych	0,00	0,00	0,0
W tym:			
Na pokrycie deficytu budżetu	0,00	0,00	0,0
2. Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust 2 pkt 6 ustawy	0,00	842 772,66	-
V Rozchody budżetu*	1 545 603,59	1 545 603,59	100,0
Z tego:			
Spląty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	1 545 603,59	1 545 603,59	100,0
W tym:			
Łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spląty zobowiązań, o którym mowa w art 243 ustawy	0,00	0,00	0,0
Z tego:			
Kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art 243 ust 3 ustawy	0,00	0,00	0,0
VI Kwota długu	10 956 650,00	10 956 650,00	-
VII Wskaźniki spląty zobowiązań			
Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spląty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust 1 ustawy, do dochodów bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego i bez uwzględnienia ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	5,95%		
Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spląty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust 1 ustawy, do dochodów bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	5,95%		
Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze	9,30%		

sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik jednoroczny)			
Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)		8,23%	
Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)		9,25%:	
X Dane uzupełniające o długi i jego spłacie			
Spłaty rat kapitałowych	1 545 603,59	1 545 603,59	100,0

Relacja z art. 243 ustawy o finansach publicznych

Zgodnie z art. 243 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.) od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik zadłużenia dla samorządów. Według przepisów roczna wartość spłat zobowiązań i ich obsługi do planowanych dochodów nie może przekroczyć wskaźnika opartego na średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich 3 lat relacji dochodów bieżących, powiększonych o wpływy uzyskane ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem.

Gmina Manowo spełnia ustawową relację zadłużenia z art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych w latach 2019 – 2028.

2.2. Realizacja przedsięwzięć i pozostałych zadań inwestycyjnych gminy na dzień 31.12.2019 r.

Na dzień 01.01.2019 r plan zadań inwestycyjnych wynosił 3 554 739,00 zł. W trakcie realizacji budżetu dokonano łącznie zwiększeń do kwoty 4 509 508,01 zł. Inwestycje zrealizowano w 100,0% tj. w kwocie 4 508 539,58 zł.

Lp	Nazwa zadania inwestycyjnego	Plan wydatków	Wykonanie	%
----	------------------------------	---------------	-----------	---

1.	Budowa drogi dla rowerów wzdłuż drogi krajowej nr 11 jako alternatywa dla transportu kołowego:	2 222 021,01	2 222 020,49	100,0
	✓ środki własne UG	91 339,35	91 339,35	100,0
	✓ środki UE	1 257 446,00	1 257 445,48	100,0
	✓ środki własne krajowe	873 235,66	873 235,66	100,0
2.	Przebudowa drogi gminnej w m. Cewlino ul. Cisowa - środki własne UG	5 000,00	4 920,00	98,4
3.	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej im. 26 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego w Rosnowie i Klubu Osiedlowego w Rosnowie – środki własne UG	1 973 737,00	1 973 244,15	100,0
	✓ środki własne UG	569 000,00	568 507,15	99,9
	✓ środki UE	1 194 026,45	1 194 026,45	100,0
	✓ środki własne krajowe	210 710,55	210 710,55	100,0
4.	Budowa instalacji gazowej wraz z montażem pieca w budynku Urzędu Gminy Manowo – środki własne UG	54 000,00	53 609,00	99,3
5.	Zakup pieca gazowego dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Manowie – dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zakupy inwestycyjne z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie	46 000,00	46 000,00	100,0
6.	Utworzenie i wyposażenie Klubu Senior +	188 750,00	188 745,94	100,0
7.	Granty sołeckie 2019 - Sołectwo Grzybnica	10 000,00	10 000,00	100,0
8.	Granty sołeckie 2019 - Sołectwo Wyszebórz	10 000,00	10 000,00	100,0
	Ogółem	4 509 508,01	4 508 539,58	100,0

2.3. Należności Gminy na koniec roku budżetowego

Wyszczególnienie	Ogółem	Grupa I (Urzędy Skarbowe)	Banki	Przedsiębiorstwa niefinansowe	Gospodarstwa domowe
------------------	--------	---------------------------	-------	-------------------------------	---------------------

1. Gotówka i depozyty	2 690 469,63	0,00	2 690 469,63	0,00	0,00
- gotówka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- depozyty na żądanie	2 681 369,63	0,00	2 681 369,63	0,00	0,00
- depozyty terminowe	9 100,00	0,00	9 100,00	0,00	0,00
2. Należności wymagalne	1 878 748,98	57 660,22	0,00	63 972,37	1 757 116,39
- z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- pozostałe	1 878 748,98	57 660,22	0,00	63 972,37	1 757 116,39
3. Pozostałe należności	34 526,58	18 902,45	0,00	58,00	15 566,13
- z tytułu dostaw towarów i usług	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne	29 294,45	18 902,45	0,00	0,00	10 392,00
- z tytułu innych niż wyżej wymienione	5 232,13	0,00	0,00	58,00	5 174,13

2.4. Kredyty i pożyczki

Na dzień 31 grudnia 2019 roku, Gmina Manowo posiadała następujące zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek zaciągniętych w latach poprzednich w łącznej wysokości 10 956 650,00 zł, w tym:

- ➔ kredyt zaciągnięty w Bałtyckim Banku Spółdzielczym w Darłowie w 2012 roku (umowa Nr 18/7979), którego saldo na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 350 000,00 zł;
- ➔ kredyt zaciągnięty w Bałtyckim Banku Spółdzielczym w Darłowie w 2013 roku (umowa Nr 3/7979), którego saldo na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 694 400,00 zł;
- ➔ obligacje wyemitowane przez PKO Bank Polski S.A. na podstawie umowy z 2013 r., których saldo na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 4 500 000,00 zł;

- ➔ kredyt zaciągnięty w Bałtyckim Banku Spółdzielczym w Darłowie w 2014 roku (umowa Nr 21/7979), którego saldo na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 137 250,00 zł;
- ➔ kredyt zaciągnięty w Bałtyckim Banku Spółdzielczym w Darłowie w 2014 roku (umowa Nr 32/7979), którego saldo na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 1 075 000,00 zł;
- ➔ obligacje wyemitowane przez DNB Bank Polska S.A. na podstawie umowy z 2015 r., których saldo na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 4 200 000,00 zł.

III. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

3.1. Strategia Rozwoju Gminy Manowo na lata 2014-2020

Strategia została sporządzona przez władze gminy wspólnie z jej mieszkańcami przy udziale zewnętrznych ekspertów z dziedziny planowania strategicznego. Dokument Strategii składa się z kilku głównych części: diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej gminy, analizy SWOT, założeń strategicznych wraz z planem finansowym oraz systemu monitoringu.

W Strategii założono do realizacji trzy cele strategiczne, tj.:

- Cel strategiczny I - Gmina atrakcyjna inwestycyjnie i turystycznie
- Cel strategiczny II - Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni i infrastruktury
- Cel strategiczny - III Stały wzrost jakości kapitału ludzkiego i społecznego

Dla każdego z celów strategicznych zostały wskazane cele operacyjne oraz działania.

W ramach **celu I** realizowane lub zrealizowane zostały następujące działania:

-kontynuacja podjętych prac nad opracowaniem studium zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XIV/114/2016 Rady Gminy Manowo z dnia 26 lutego 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Manowo).

- w ramach realizacji celu kontynuowana jest współpraca z Koszalińskim Towarzystwem Miłośników Kolei Wąskotorowej – wspólna realizacja imprez, promocja działań i inicjatyw Wąskotorówki,

W ramach **celu II** udało się zrealizować następujące przedsięwzięcia:

- budowa i modernizacja sieci wodociągowych m.in. hydrofornia w Rosnowie i Manowie, oczyszczalnia ścieków w Boninie, sieci wodociągowe i kanalizacyjne w Boninie, sieci wodociągowe i kanalizacyjne w Manowie, sieci kanalizacyjne w Wyszecborzu.

- modernizacja i remonty gminnych dróg i chodników - wykonano prace remontowe na drogach w Rosnowie, Wyszecborzu, Manowie, Boninie, Kretominie, Cewlinie oraz Grzybniczce, poprawiono również stan chodników w Rosnowie.

- wymiana oświetlenia drogowego oraz montaż dodatkowych punktów świetlnych – Kretomino, Manowo i Wyszebórz
- termomodernizacja szkoły podstawowej w Rosnowie wraz z montażem fotowoltaiki,
- dalsza gazyfikacja miejscowości Manowo

3.2. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy - Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W 2019 r. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objętych było 967,54 ha, co stanowi ok 5,13 % pow. całej gminy i stan ten do końca roku nie uległ zmianie. W 2016 r. Uchwałą Nr XIV/114/2016 Rady Gminy Manowo z dnia 26 lutego 2016 r., w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Manowo. Pod koniec listopada 2018 odbyło się spotkanie zespołu projektowego Studium oraz Radnych i Sołtysów Gminy Manowo. Na spotkaniu został przedstawiony wstępny projekt Studium. Na wniosek zebranych dopuszczono ponownie możliwość składania wniosków o wprowadzenie działek do Studium. W 2018 roku wpłynęło 10 takich wniosków. Większość z nich dotyczyła przeznaczenia działek rolnych na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zabudowę rekreacji indywidualnej. Rozpoczęta procedura opracowywania studium w 2018 roku w dalszym ciągu jest w toku.

3.3. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Manowo

Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2017-2023 stanowi wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczący gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę. Podstawą przyjęcia Programu był art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministra Rozwoju i obowiązującymi od 2 sierpnia 2016 r.

Obszar zdegradowany wyznaczony został w odniesieniu do trzech sołectw: Grzybnica, Wyszewo, Wyszebórz i obejmuje obszary zabudowane infrastrukturą mieszkaniową oraz działki, na których możliwe byłoby prowadzenie działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na marginalizowanie deficytów obszarów.

Obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest przez 1249 mieszkańców, co w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkańców wynoszącej 6676 osób, stanowi 18,7% mieszkańców i obejmuje powierzchnię 162,8 ha, co stanowi 0,9 % w stosunku do całkowitej powierzchni gminy wynoszącej 18 818 ha.

Głównym celem Programu jest kompleksowe prowadzenie działań aktywizacji społecznej oraz zawodowej w odniesieniu do osób wymagających wsparcia oraz na bazie

wykorzystania potencjałów obszaru. Główny cel będzie realizowany poprzez dwa cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1. Rewitalizacja społeczna obszarów o wysokim stopniu degradacji.
- Cel szczegółowy 2. Kompleksowa odnowa infrastruktury aktywizacji społecznej.

Diagnoza obszaru rewitalizacji została podzielona na uwarunkowania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno- funkcjonalne oraz techniczne.

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi rewitalizacji w Programie zostały opisane główne i pozostałe projekty rewitalizacyjne składające się na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne to :

1. Lokalne Centrum Aktywizacji Społecznej w Wyszewie.
2. Grzybica miejscem aktywności społecznej.
3. Wykorzystanie potencjałów lokalnych Wyszeborza.

W ramach przedsięwzięcia pierwszego Gmina Manowo złożyła wniosek do działania 9.3. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Projekt dotyczy przeprowadzenia remontu Gminnego Ośrodka Kultury wraz z zakupem wyposażenia. Wniosek otrzymał dofinansowanie - Gmina Manowo podpisała umowę dofinansowania. Zadanie zostanie zrealizowane do końca 2020r.

W ramach przedsięwzięcia trzeciego miejscowość Wyszebórz otrzymała środki finansowe z Programu „Granty Sołeckie”. Środki zostały przeznaczone na stworzenie miejsca integracji lokalnej społeczności. W ramach przedsięwzięcia powstała wiata drewniana ze stolami i ławami. Na terenie sołectwa organizowane były również warsztaty dla mieszkańców np. na ozdoby i stroiki wielkanocne.

3.4. Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy.

Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Na początku 2019 r. zasób mieszkaniowy gminy obejmował następujące mieszkania:

- 1 budynek mieszkalny w Wyszeborzu stanowiący wyłączną własność Gminy o pow. użytkowej 67,0 m²,
- 34 lokale mieszkalne (stanowiących własność gminy) wraz ze współudziałem w częściach wspólnych (w 17 budynkach mieszkalnych w Boninie, Manowie, Wyszeborzu, Wyszewie i Rosnowie) o ogólnej pow. użytkowej 1.700 m²
- 3 budynki socjalne w Boninie o ogólnej pow. użytkowej 341,35 m²

W zasobie gminy w 2019r. znajdowały się następujące budynki niemieszkalne:

- 1 remiza strażacka w Wyszewie,
- 3 budynki hydroforni w Dęborogach, Boninie i Manowie,

- 4 lokale użytkowe - 2 ośrodki zdrowia w Manowie i Rosnowie, 1 Środowiskowy Dom Samopomocy PEGAZ w Manowie, 1 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Manowie,
- 7 obiektów użyteczności publicznej stanowiące wyłączną własność Gminy (budynek Urzędu Gminy, budynek klubu wiejskiego w Cewlinie, Wyszecborzu, Rosnowie, Grzybnicy, Manowie i Gminnego Ośrodka Kultury w Wyszewie),
- 2 lokale użytkowe wraz z udziałem w częściach wspólnych budynków (świetlica wiejska w Kretominie i Boninie),
- 2 budynki przedszkola w Boninie i Rosnowie,
- 2 budynki szkolne w Rosnowie i Manowie,
- 2 budynki garażowe murowane w Manowie i 1 garaż blaszany w Cewlinie.

3.5. Zasób nieruchomości gminnych

I. Zabudowane i niezabudowane grunty, które są własnością Gminy Manowo.

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących mienie komunalne Gminy Manowo wynosi **239,95** ha.

Rok 2017	239,53 ha
Rok 2018	239,22 ha
Rok 2019	239,95 ha

W zasobie gruntów komunalnych posiadamy:

- **133,39 ha** - drogi i grunty zajęte pod drogi
- **5,50 ha** - ogrody działkowe w Boninie oddane w użytkowanie wieczyste
- **1,25 ha** - ogrody działkowe w Rosnowie przekazano w użytkowanie dla PZZ w Koszalinie
- **0,49 ha** - grunty oddane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym
- **6,50 ha** - lasów
- **92,09 ha** - pozostałe grunty

Gmina Manowo jest właścicielem:

- 55,41 km sieci wodociągowej na terenie całej gminy,
- 4 ujęcia wodne w Manowie, Dęborogach, Grzybniczce i Boninie,
- 1 oczyszczalni ścieków w Boninie,
- 1 nieczynnego wysypiska śmieci w Cewlinie,
- 6 boisk sportowych (Cewlino, Kretomino, Bonin, Bonin - ORLIK, Wyszewo, Rosnowo - ORLIK),
- 1 stadionu sportowego w Manowie przy kompleksie szkolnym,
- 43,40 km sieci kanalizacyjnej w Kretominie, Boninie i Manowie,
- 17 pompowni ścieków w Kretominie, Boninie i Manowie,
- 1 parking w Manowie,
- chodników wiejskich,
- 11 placów zabaw (Bonin, Manowo, Cewlino, Grzybnica, Wyszewo, Kretomino, Rosnowo i Wyszecborz),

- 4 placów rekreacyjnych z urządzeniami do sportu i rekreacji w Wyszewie, Cewlinie, Wyszeborzu i Grzybnicy,
- 8 siłowni (Manowo, Bonin, Kretomino, Wyszewo, Wyszebórz, Rosnowo, Grzybnica, Cewlino.

II. Stan mienia komunalnego – inne prawa niż własność.

1. Zawarte są umowy użyczenia na czas określony dotyczące:

- budynku remizy strażackiej, usytuowanego na działce nr 211 o pow. 0,1700 ha w Wyszewie, umowa zawarta z Ochotniczą Strażą Pożarną w Wyszewie,
- części działki nr 210/11 o pow. 0,0050 ha w Rosnowie, umowa zawarta z Zespołem Zarządców Nieruchomości AMW Oddział w Koszalinie,
- działka nr 231/11 o pow. 0,2675 ha (kapielisko) w Rosnowie dla firmy Usługowo-Handlowej,
- stadiony: Manowo, Kretomino, i Wyszewo dla klubów sportowych,
- pomieszczeń siłowni, pomieszczenie dla Brygady Motocyklowej, pomieszczenie dla Klubu Ekonomii Społecznej w budynku klubu osiedlowego nr 8 w Rosnowie,
- lokal użytkowy - siedziba GOPS w Manowie,
- budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Wyszewie,
- część dz. nr 5/2 w Boninie dla polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых,
- działki nr 102/3, 94/9, 93/17, 95/12, 95/14, 94/11, 93/15, 102/5, 93/13, 101/8, 101/4, cz. dz. 93/6, 96 i 100 w Manowie o pow. 0,1647 ha dla Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (chodnik przy drodze krajowej nr 11).

2. Zawarta jest umowa dzierżawy na czas nieokreślony z ELEKTROCIĘPŁOWNIĄ Rosnowo dotycząca:

- urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych w miejscowościach Policko, Dęborogi, Wyszebórz, Cewlino, Grzybnica, Kliszno, Grzybniczka, Kopanino i Kretomino,
- działka nr 3/24 o pow. 0,0432 ha i budynek hydroforni o pow. 34.90 m² w Dęborogach,
- cz. dz. nr 88/5 o pow. 0,0195 ha – zbiornik bezodpływowy w Wyszeborzu,
- urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Bonin i Manowo.

3. Gmina Manowo związana jest umowami dzierżawy zawartymi na czas określony, które dotyczą:

- części działki nr 90/31, o pow. 16 m², położonej w Manowie, na której znajduje się przepompownia ścieków,
- części działki nr 162, położonej w obrębie ewidencyjnym Grzybnica, będącej częścią stanowiska archeologicznego "Kamienne Kręgi".

4. Przekazano w trwały zarząd:

- budynek szkoły podstawowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz działką nr 247/2 w Manowie
- budynek szkoły podstawowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą i udziałem w działce nr 210/11 w Rosnowie
- budynek przedszkola wraz z działką nr 34/2 w Boninie
- budynek przedszkola wraz z działką nr 226/35 w Rosnowie

5. Gmina Manowo posiada udziały:

- w Bałtyckim Banku Spółdzielczym w Darłowie 91 udziałów o wartości 9.100 zł.
- w spółce PGK Koszalin 58 udziałów o wartości 29,900 zł.
- w Elektrociepłowni Rosnowo 104.153 udziałów o wartości 5.207.650 zł.

III. Zmiany w stanie mienia komunalnego.

1. W 2019 r. Gmina nabyła od osób fizycznych: w drodze decyzji administracyjnych za odszkodowaniem nieruchomości pod drogi: dz. nr 388/6 o pow. 0,5081 ha w Rosnowie.

2. Sprzedaż mienia komunalnego w 2019 r.

- działka gruntu nr **44/1** o pow. 0,1030 ha położona w Manowie – sprzedaż w drodze przetargu nieograniczonego za cenę **48.093 zł.** brutto,
- działka gruntu nr **44/11** o pow. 0,0996 ha położona w Manowie – sprzedaż w drodze przetargu nieograniczonego za cenę **45.633 zł.** brutto,
- działka gruntu nr **44/5** o pow. 0,0912 ha położona w Manowie – sprzedaż w drodze przetargu nieograniczonego za cenę **41.943 zł.** brutto,
- działka gruntu nr **154/31** o pow. 0,4000 ha położona w Manowie – sprzedaż w drodze przetargu nieograniczonego za cenę **105.780 zł.** brutto,
- lokal mieszkalny nr 15/7 w Boninie za cenę 2.828,05 zł. - sprzedaż dla najemcy
- lokal mieszkalny nr 15/3 w Boninie za cenę 5.053,90 zł. - sprzedaż dla najemcy
- lokal mieszkalny nr 9/3 przy ul. Leśnej w Manowie za cenę 26.784,0 zł. - sprzedaż dla najemcy

RAZEM sprzedaż: 276.114,95 zł. brutto

IV. Inne dochody z mienia komunalnego

W okresie od 02 stycznia do 31 grudnia 2019 roku uzyskano dochody z tytułu:

- umów najmu i umów dzierżawnych na kwotę: 280.326,57 zł.
- opłat za użytkowanie wieczyste na kwotę: 6.903,16 zł.
- opłat adiacenckich z tytułu podziału na kwotę: 83.476,23 zł.

V. Informacje i dane o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia komunalnego

Inwestycje rozpoczęte i kontynuowane:

- wypłaty odszkodowań za przejęte grunty pod drogi
- remont dróg publicznych gminnych
- remont bieżący budynków socjalnych i mieszkalnych
- termomodernizacja budynku szkoły podstawowej i klubu osiedlowego w Rosnowie
- budowa oświetlenia drogowego

3.6. Plan gospodarki niskoemisyjnej.

Celem opracowanego Planu, jako dokumentu strategicznego, jest określenie kierunków rozwoju Gminy Manowo, w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych w obszarach: budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne i usługowe, transport prywatny, oświetlenie, gospodarka przestrzenna, zamówienia publiczne oraz promocja. Przedstawione koncepcje działań wynikają w obranych celów

strategicznych i szczegółowych, służących poprawie jakości powietrza na terenie Gminy Manowo.

PGN jest dokumentem, który powinien ułatwiać pozyskanie środków finansowych w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020.

Zakres merytoryczny Planu gospodarki niskoemisyjnej obejmuje:

- wyznaczenie celów strategicznych i szczegółowych,
- analizę stanu obecnego oraz identyfikację obszarów problemowych,
- inwentaryzację emisji dwutlenku węgla do atmosfery,
- harmonogram oraz źródła finansowania podejmowanych działań,
- kwestie związane z zarządzaniem i realizacją PGN.

Opracowanie niniejszego Planu wraz z bazową inwentaryzacją emisji oparte zostało o rok 2014. Inwentaryzacja została przeprowadzona na bazie gromadzenia danych przekazanych przez zarządców budynków, w formie akcji ankietowej oraz przez dostawców energii.

Wyniki inwentaryzacji bazowej wskazują na:

- zużycie energii na terenie Gminy Manowo na poziomie 55 431,3 MWh/rok;
- emisję CO₂ na terenie Gminy Manowo na poziomie 14 158,4 MgCO₂/rok;
- produkcję energii ze źródeł odnawialnych na poziomie 22 923,1 MWh/rok, co stanowi 41% energii używanej w obszarze Gminy.

Działania przewidziane przez Gminę Manowo do 2020 zostały zestawione w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Ich realizacja umożliwi ograniczenie zużycia energii w Gminie o 949,3 MWh oraz ograniczenie emisji CO₂ o 383,1 Mg. Całkowite szacunkowe wydatki na działania wskazane w PGN na lata 2015-2020 wyniosą łącznie około 10 mln zł, z czego około 1 mln zł ze swojego budżetu poniesie Gmina Manowo. Planowane inwestycje są w znacznym stopniu oparte na finansowaniu ich ze środków UE w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy funkcjonuje elektrownia wodna w Rosnowie wybudowana w latach 1910-1922. Zespół hydroelektrowni składa się z budynku elektrowni, śluzy o wysokości 17 metrów i kanału o długości 2,8 km. Elektrownia korzysta z retencji na jeziorze Rosnowskim i współpracuje z elektrownią wodną Niedalino wybudowaną w roku 1912, a której zbiornik Hajka pełni też funkcję zbiornika wyrównawczego hydroelektrowni w Rosnowie. Elektrownia wyposażona jest w 3 turbiny o mocy 1,1 MW oraz generator o napięciu 5,25 kW. Elektrownia była modernizowana w latach 2008 i 2011 w zakresie instalacji nowoczesnych regulatorów obrotów.¹⁶

Na terenie Gminy nie występują duże instalacje służące do produkcji energii, które wykorzystują energię wiatru. Według mapy stref energii wiatru w Polsce obszar gminy Manowo leży w strefie korzystnej (rys. 9). Na terenie województwa zachodniopomorskiego zlokalizowane są farmy wiatrowe, m.in. w sąsiednich powiatach: kołobrzeskim i białogardzkim.

Oświetlenie uliczne

Obecnie gminna sieć oświetleniowa składa się z około 900 punktów świetlnych. Większość oświetlenia stanowią źródła sodowe i ledowe. Jednak nadal na terenie Gminy wykorzystywane są nieefektywne lampy rtęciowe i one w pierwszej kolejności zostaną

wymienione na bardziej efektywne źródło. Oświetlenie uliczne obecnie nie jest zasilane przez instalacje fotowoltaiczne, ale około 40 źródeł jest zasilanych solarnie. W roku 2019 została zawarta umowa z Energa Oświetlenie Sp. z o.o. na wymianę wszystkich punktów świetlnych zarządzanych przez spółkę na oprawy ledowe.

3.7. Program ochrony środowiska.

„Program ochrony środowiska dla gminy Manowo na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022 – 2025” jest aktualizacją poprzedniego programu na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2021.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Manowo na lata 2018 – 2021 z perspektywą na lata 2022-2025 przyjęto zasadę kontynuacji celów i zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego na lata 2017 – 2020 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 oraz w Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016 - 2020 z perspektywą do 2024. Celem przygotowania Programu jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem celów zawartych w strategiach, programach i dokumentach programowych. Przy opracowaniu POŚ uwzględniono również wszystkie, związane z tematyką programu, dokumenty strategiczne, polityki oraz przepisy prawne i wytyczne (w zakresie sporządzania programów ochrony środowiska). Celem opracowania POŚ jest przede wszystkim: weryfikacja długookresowych celów ekologicznych i kierunków działań oraz opracowanie planu operacyjnego na lata 2018 - 2021. Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym gminy opracowanym zgodnie z dokumentami sektorowymi oraz dokumentami krajowymi.

Ochrona klimatu i jakości powietrza

W strefie zachodniopomorskiej przekroczony został poziom celu długoterminowego przez stężenia ozonu zarówno dla kryterium ochrony zdrowia, jak i kryterium ochrony roślin. Strefa otrzymała klasę D2 - co oznacza, że nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza, jednak jak wskazuje WIOŚ, należy ograniczać emisję prekursorów ozonu, tj. - tlenków azotu, węglowodorów i lotnych związków organicznych (LZO). Nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla ozonu (klasa A). Jednak dla strefy zachodniopomorskiej, dla ozonu obowiązuje uchwalony w 2010r. Program ochrony powietrza (POP), sporządzony na podstawie wyników oceny jakości powietrza za rok 2008. Stężenia pozostałych substancji nie wykazały przekroczeń. Dla zanieczyszczeń SO , NO , CO, CH, Pb, As, Ni, Cd strefa zachodniopomorska otrzymała klasę A (stężenia substancji poniżej norm dopuszczalnych, brak konieczności działań naprawczych). W strefie zachodniopomorskiej pomiary nie wykazały także przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM 2,5 – co oznacza, że w tym zakresie nie jest konieczne podejmowanie działań naprawczych.

Podsumowując stan jakości powietrza w Gminie Manowo można stwierdzić, iż jest na dobrym poziomie. Żadne z substancji szkodliwych nie przekraczają w ocenie śródrocznej dozwolonych poziomów przekroczeń. Jednak do głównych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Gminie Manowo można zaliczyć emisję antropogeniczną (tj. związana z działalnością człowieka) - emisja ze źródeł przemysłowych (tzw. emisja punktowa), emisja z sektora komunalno-bytowego (tzw. emisja niska lub emisja powierzchniowa) oraz emisja ze środków transportu (tzw. emisja liniowa) z tym, że dwa ostatnie źródła emisji są najbardziej uciążliwe na terenie gminy (zwłaszcza emisja niska z sektora komunalno-bytowego i emisja ze środków transportu). Stosowanie węgla do ogrzewania mieszkań w znaczny sposób wpływa na wzrost zanieczyszczeń w powietrzu. Taki wzrost jest szczególnie

zauważalny w okresach zimowych (w sezonie grzewczym), wtedy mamy dość dużą emisję pyłów oraz związków kancerogennych np. benzo(a)pirenu do powietrza.

SMOG

SMOG to współczesne zagrożenie jakości powietrza w Polsce, powstające w głównej mierze przez działalność człowieka. SMOG to zanieczyszczenia powietrza wielopierścieniowymi węglowodarami aromatycznymi. Powstają podczas niecałkowitego spalania wszystkich węglowodorów z wyjątkiem metanu.

Jak wynika z zestawienia Polskiego Alarmu Smogowego Koszalin znajduje się w czołówce miast z najczystszym powietrzem. W roku 2014 miasto Koszalin znalazło się na pierwszym miejscu w Polsce pod względem czystości powietrza.

Na poprawę jakości powietrza w Powiecie Koszalińskim ma również wyprowadzenie ruchu transportowego z miasta poprzez budowę S6 i S11. W Koszalinie są dwa punkty (dwie stacje) pomiarowe - przy ul. Spasowskiego i Armii Krajowej.

Wyniki monitoringu powietrza przeprowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez WIOŚ wskazują, że jakość powietrza na obszarze Gminy Manowo należy uznać za dobrą. Sprzyja temu brak dużych źródeł emisji, mogących mieć istotny wpływ na jakość powietrza. W rocznych ocenach jakości powietrza za lata 2015-2016 nie stwierdzono występowania przekroczeń standardów jakości powietrza dla zanieczyszczeń objętych tymi ocenami.

Zagrożenia hałasem

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

Na obszarze Gminy Manowo największe zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje wzdłuż drogi krajowej Nr 11, zwłaszcza na odcinku Koszalin – Wyszewo. Hałas drogowy jest obecnie głównym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska Gminy Manowo, zwłaszcza na obszarze przyległej do drogi krajowej nr 11 zabudowy mieszkaniowej.

Pola elektromagnetyczne

Pomiary pól elektromagnetycznych wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie Powiatu Koszalińskiego. Wyniki są więc

dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Źródłami pól elektromagnetycznych na terenie powiatu mogą być elektrownie wiatrowe. Jednakże sposób realizacji odbioru prądu z tych elektrowni poprzez budowę podziemnej linii elektrycznej o napięciu równym 30 kV minimalizuje potencjalne emisje pól elektrycznych i magnetycznych linii elektrycznej. Przeprowadzone obliczenia potwierdziły, że normy dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku nie zostaną przekroczone w żadnym miejscu w pobliżu linii. Pole elektromagnetyczne wygenerowane przez elementy inwestycji o wysokim napięciu (głównie generatory turbin, linie elektryczne) nie będzie posiadało częstotliwości lub natężenia, które mogłyby stanowić zagrożenia dla środowiska lub zdrowia publicznego. W związku z powyższym na terenie Gminy Manowo brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

Gospodarowanie wodami

Podczas ceny wód powierzchniowych w Gminie Manowo można stwierdzić, że stan zanieczyszczenia jest na niskim poziomie. Zadowalające są wyniki badań dotyczących stężeń azotanów w badanych zbiornikach wodnych, co klasyfikuje wody na terenie gminy do klasy II – wody dobrej jakości.

Gospodarka wodno-ściekowa

Do głównych zagrożeń związanych z gospodarką wodno – ściekową na terenie gminy należy wciąż mała ilość przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich. Gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych w znacznej liczbie gospodarstw wiejskich prowadzi do przedostawania się zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby w przypadku wystąpienia w tych zbiornikach nieszczelności. Główne działania zaradcze, jakie powinny zostać podjęte przez gminy, to powiększenie zasięgu sieci kanalizacyjnej, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, utrzymanie dobrego stanu sieci wodociągowej oraz pomoc w likwidacji szamb i w zakładaniu przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zasoby geologiczne

Obszary złóż kopalin są chronione przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację oraz przed niekontrolowaną eksploatacją. Gospodarowanie zasobami złóż kopalin prowadzone jest racjonalnie i w taki sposób aby wykorzystanie złóż nie stało w konflikcie z pozostałymi zasobami przyrody. Zgodnie z przepisami ustawy „Prawo geologiczne i górnicze”, organem administracji geologicznej na szczeblu powiatowym jest starosta, realizujący swe zadania przy pomocy geologa powiatowego.

Gleby

Stan gleb na terenie Gminy Manowo jest stosunkowo dobry. Jedynie zagrożenie stanowi wysoki stopień zakwaszenia gleb, co może powodować również zagrożenie dla wód powierzchniowych. Zagrożeniem dla gleb przyległych do pasów drogowych są spaliny pojazdów mechanicznych oraz zasolenie z zimowego utrzymania dróg. Przeprowadzone badania gleb wykazały, że na terenie gminy przeważają gleby kwaśne i lekko kwaśne. Nadmierne zakwaszenie powinno być w sposób kontrolowany zredukowane poprzez wapnowanie. Do czynników pozytywnych należy zaliczyć: gleby objęte monitoringiem charakteryzują się naturalną zawartością metali ciężkich, niską zawartością siarki i WWA.

Do czynników negatywnych zalicza się: wzrost powierzchni gleb przekształconych antropogenicznie wraz z powiększaniem się obszarów zabudowanych i zainwestowanych.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami związane są przede wszystkim z nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców Gminy Manowo (np. pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami), a także niewystarczającym poziomem selektywnej zbiórki odpadów oraz w dalszym ciągu występowaniem wyrobów zawierających azbest.

Zasoby przyrodnicze

Na terenie Gminy Manowo obszary najcenniejsze pod względem przyrodniczym pokrywają się w zasadzie z obszarami najbardziej atrakcyjnymi rekreacyjnie. W związku z tym stwarza to niebezpieczeństwo wzrostu negatywnego oddziaływania na zasoby przyrodnicze, w tym tereny chronione. W tym celu proponuje się prowadzenie intensywnej edukacji społeczeństwa w celu zwiększenia świadomości celów i zasad ochrony przyrody. Nasilony proces urbanizacji postępujący na obszarach chronionych na terenie gminy powoduje:

- ubożenie składu florystycznego i zanik zespołów segetalnych,
- wzrost udziału w zbiorowiskach roślinnych gatunków o szerokiej amplitudzie ekologicznej,
- stopniowe zmniejszanie się powierzchni obszarów chronionych w wyniku zmian klimatycznych i atmosferycznych,
- zanik lub ubożenie wielu charakterystycznych roślin i zwierząt dla mechowiska oraz terenów rzecznych.

Zagrożenia poważnymi awariami

Na terenie Gminy Manowo nie stwierdzono w ostatnich latach występowania poważnych awarii. Jedynie ze względu na tranzytowy charakter gminy, można stwierdzić, że duże zagrożenie wystąpienia poważnej awarii lub zdarzenia o znamionach poważnej awarii istnieje na trasie przewozu materiałów niebezpiecznych (droga krajowa nr 11).

3.8. Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego. Strategia zawiera cele:

1. Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa m.in. z uwagi na brak pracy, ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie;
2. Zapobieganie powstawaniu zjawiska bezdomności
3. Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego
4. Stworzenie systemu wsparcia osób starszych i samotnych
5. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.

3.9. Gminny program wspierania rodziny

Odbiorcami programu są rodziny zagrożone niedostosowaniem i wykluczeniem społecznym. W części przypadków są to rodziny niepełne lub wielodzietne. System ma na celu:

Cel 1. Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Cel 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.

Cel 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

3.10. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Manowo na lata 2014-2020

Adresatami programu są nie tylko różne służby społeczne, instytucje czy organizacje pozarządowe, ale również lokalna społeczność Gminy Manowo oraz wszyscy ci, którzy na co dzień są świadkami przemocy, doznają przemocy lub też ją stosują. Program ten ma także charakter profilaktyczny i edukacyjny. Celem programu, jest ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej.

CEL STRATEGICZNY :

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy i zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem poprzez spójne działania wszystkich służb

Działania podjęte:

udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą;

- zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc;
- prowadzenie – w szczególności przez przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, punktów konsultacyjnych, telefonów zaufania, placówek oświatowych (w tym świetlic socjoterapeutycznych);
- podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- podejmowanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w

- Białogardzie, Policja, organizacjami pozarządowymi;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Podjęte działania:

- systematyczna edukacja społeczności poprzez lokalne środki przekazu, która ma przede wszystkim na celu zwalczanie stereotypów utrudniających pomaganie, a także uwrażliwienie na sytuację ofiar przemocy (drukowanie ulotek, zakup broszur, zamieszczanie w lokalnej prasie i gablotach i przeprowadzanie kampanii informacyjnych;
- prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, organizowanie zajęć w ramach szkolnych programów profilaktyki oraz imprez środowiskowych;
- współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom;
- doskonalenie kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie.

Rozwój zintegrowanego, interdyscyplinarnego, systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, służącego zwiększeniu skuteczności i dostępności pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Podjęte działania:

- diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie, w tym z udziałem mieszkańców gminy,
- zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie,
- poprawa koordynacji działań różnych instytucji, służb i organizacji pozarządowych działających w gminie (bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców) w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności i efektywności pomocy niesionej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w zależności od ich sytuacji i potrzeb poprzez rozwój różnorodnych form wsparcia socjalnego, pracy socjalnej, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, interwencji kryzysowej i psychoterapii,
- kontynuowanie przez pracowników socjalnych i przedstawicieli policji i kuratorów sądowych wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą,
- zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Działania do celu:

1. Wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty” poprzez :

- organizowanie cyklicznych szkoleń, narad nt. procedury „Niebieskiej Karty” i zjawiska przemocy w rodzinie,
- przygotowanie odpowiednich materiałów informacyjno- edukacyjnych nt. infrastruktury placówek pomocowych (informatory, ulotki, plakaty),
- prowadzenie działalności informacyjnej nt. procedury „Niebieskiej Karty”, prowadzenie działań terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie przy współpracy innych organizacji i instytucji,
- wspomaganie działalności instytucji, kościołów i związków wyznaniowych, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zdania w zakresie pomocy ofiarom przemocy,
- pozyskiwanie środków z różnych źródeł na realizację programu.

Opracowane cele operacyjne programu mają przede wszystkim ograniczyć skalę zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy.

Cele szczegółowe są realizowane poprzez:

- przeprowadzanie specjalistycznych szkoleń dla: pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, funkcjonariuszy Policji w zakresie świadczenia pomocy ofiarom przemocy domowej;
- systematyczną edukację społeczności poprzez lokalne środki przekazu, która ma przede wszystkim na celu zwalczanie stereotypów utrudniających pomaganie, a także uwrażliwienie na sytuację ofiar przemocy (drukowanie ulotek, zakup broszur, zamieszczanie w lokalnej prasie i gablotach, tablicach stałych informacji, kampanie informacyjne i edukacyjne itp.);
- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Manowie.

3.11. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W dniu 28 grudnia 2018 roku Uchwałą Nr III/16/2018 Rady Gminy Manowo został uchwalony Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019. Program był zapisem działań, które były realizowane w ramach zadań własnych gminy, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przemocy w rodzinie i innych problemów związanych z używaniem alkoholu na terenie gminy Manowo. Podstawowym celem programu było ograniczenie zdrowotnych, społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Manowo oraz prowadzenia skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Na 2019 rok zaplanowano na wykonanie zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kwotę **91.000,00zł.**

Dochód uzyskany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2019 wyniósł 104.131,29 zł. Ogółem środki wydatkowane na wykonanie zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 108.015,63 zł. W ciągu roku został zwiększony plan i rozdysponowano niewykorzystane środki za 2018 rok. Wykorzystane środki zostały przeznaczone na następujące działania:

- zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów alkoholowych poprzez zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz członków ich rodzin (badania mające na celu ustalenie stopnia uzależnienia, dofinansowanie szkoleń zespołu psychoterapeutów oraz zakup literatury dla pacjentów i terapeutów z Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „Anon” w Koszalinie, prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin): 8.921,00 zł,

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (opłaty sądowe, prowadzenie placówki wsparcia dziennego): 35.665,51 zł,

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych (prowadzenie na terenie szkół podstawowych programów profilaktycznych, prowadzenie w świetlicach wiejskich programów profilaktycznych, dofinansowanie festynów, przeprowadzenie konkursu profilaktyczny dla dzieci i młodzieży, dofinansowanie zakwaterowania dzieci na zimowisku i podczas obozu letniego, doposażenie stanowiska Pełnomocnika Wójta ds. uzależnień, zakup materiałów edukacyjno-profilaktycznych, zakup urządzeń i artykułów do wykorzystania na stoisku profilaktycznym) 52.075,32 zł

- wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych (wynagrodzenie członków GKRPA, zakup publikacji dla członków GKRPA) 11.353,80 zł.

3.12. Program przeciwdziałania narkomanii

W dniu 28 grudnia 2018 roku Uchwałą Nr III/17/2018 Rady Gminy Manowo został uchwalony Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019. Na 2019 rok zaplanowano na wykonanie zadań w/w programu kwotę **9.000,00 zł**.

Celem głównym programu było ograniczenie używania narkotyków oraz innych środków odurzających i związanych z tym problemów szkolnych, społecznych i zdrowotnych.

Ogółem środki wydatkowane na wykonanie zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii za 2019 rok – 6.819,01 zł. Wykorzystane środki zostały przeznaczone na prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży:

- prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży: 3.564,50 zł,
- realizacja programów profilaktycznych w szkołach podstawowych: 2.346,03 zł,
- realizacja programu profilaktycznego w świetlicy wiejskiej: 908,48 zł

3.13. Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi

W dniu 30 listopada 2018 roku Uchwałą Nr II/4/2018 Rady Gminy Manowo został przyjęty „Program i zasady współpracy Gminy Manowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019”.

Współpraca o charakterze finansowym Gminy Manowo z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała na zleceniu realizacji zadań publicznych w formie powierzania i wspierania realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji. Zlecenie zadań odbywało się głównie w drodze otwartych konkursów ofert ogłaszanych w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Łączna wysokość środków przeznaczonych w formie dotacji w ramach konkursów wyniosła 391.000,00 zł i na taką też kwotę podpisano umowy z organizacjami pozarządowymi.

Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

W ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w 2019 roku wpłynęło 6 ofert. Łącznie podpisano 6 umów z klubami sportowymi na okres 1 roku.

Lp.	Nazwa organizacji	Tytuł zadania	Przyznana dotacja	Rozliczono na kwotę
1.	Gminny Klub Sportowy „Leśnik Manowo”	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	161.000,00 zł	161.000,00 zł
2.	Stowarzyszenie Klub Piłkarski Zefir Wyszewo	Popularyzacja i upowszechnianie piłki nożnej przez KP Zefir Wyszewo	40.000,00 zł	40.000,00 zł
3.	Klub Sportowy Zryw Kretomino	Popularyzacja i rozwój piłki nożnej na terenie województwa zachodniopomorskiego	100.000,00 zł	100.000,00 zł
4.	Klub Piłkarski Grot Bonin	Krzewienie i rozwój piłki nożnej	17.000,00 zł	15.837,00 zł
5.	Gminny Klub Sportowy „Orlęta” Rosnowo	Prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych w 2019 roku	10.000,00 zł	10.000,00 zł
6.	Uczniowski Klub Sportowy „Lotnik”	Zapasy i strzelectwo w Rosnowie 2019	12.000,00 zł	12.000,00 zł
		Razem	340.000,00 zł	338.837,00 zł

W 2019 roku w ramach wspierania i upowszechniania kultury fizycznej została złożona przez GKS „Orlęta Rosnowo” uproszczona oferta realizacji zadania publicznego, gdzie została podpisana umowa na kwotę 6.000,00 zł.

Lp.	Nazwa organizacji	Tytuł zadania	Przyznana dotacja	Rozliczono na kwotę
1.	Gminny Klub Sportowy „Orlęta” Rosnowo	Wychowanie fizyczne to nie tylko sport	6.000,00 zł	6.000,00 zł

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych:

W 2019 roku przeprowadzono konkurs ofert w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Do konkursu przystąpiła jedna organizacja pozarządowa, z którą została podpisana umowa.

Lp.	Nazwa organizacji	Tytuł zadania	Przyznana dotacja	Rozliczono na kwotę
1.	Pomorska Fundacja „Jaś i Małgosia”	Doposażenie osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjno-medyczny	15.000,00 zł	15.000,00 zł

Prowadzenie placówki wsparcia dziennego:

W ramach otwartego konkursu ofert, na zadanie publiczne w zakresie pomocy społecznej – prowadzenie placówki wsparcia dziennego wpłynęła jedna oferta złożona przez: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy z siedzibą w Koszalinie, ul. M.J. Piłsudskiego 11-15: Ognisko „Iskierka” w Boninie. Umowa na realizację zadania publicznego została zawarta na okres 2 lat (01.01.2018r. - 31.12.2019r.). Wysokość dotacji w w/w okresie wyniosła 72.000,00zł z czego na każdy rok kalendarzowy realizacji zadania przypada kwota 36.000,00 zł. W 2019 roku rozliczono przyznaną dotację na kwotę 35.365,51 zł.

Lp.	Nazwa organizacji	Tytuł zadania	Przyznana dotacja	Rozliczono na kwotę
1.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego	36.000,00 zł	35.365,51 zł

4.4 Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy:

Gmina Manowo przekazała również dotację na prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Manowie. W ramach w/w konkursu wpłynęła tylko jedna oferta, złożona przez Pomorską Fundację „Jaś i Małgosia” z siedzibą w Cewlinie, ul. Sosnowa 16, 76-015 Manowo. Umowa o powierzenie realizacji zadania publicznego została zawarta na okres 5 lat, tj. 01.01.2019r. - 31.12.2023r. W 2019 roku przyznano dotację w wysokości 571.139,75 zł. Natomiast wykorzystano kwotę 571.195,11 zł. Całość dotacji pokrywa budżet państwa.

Gmina Manowo w 2019 roku wspierała sektor pozarządowy również w formach pozafinansowych. Promowała lokalne organizacje pozarządowe i podejmowane przez nie działania na stronie internetowej www.manowo.pl, na portalu społecznościowym oraz w lokalnej gazecie „Gmina nad Radwią”. Kolejnym elementem współpracy gminy Manowo z organizacjami pozarządowymi było wsparcie organizacyjne przy prowadzonych przedsięwzięciach np. poprzez udostępnienie sprzętu, wypożyczenie namiotów czy także promocję imprez.

3.14. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi

Celem Programu jest zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Gminy Manowo oraz opieka nad zwierzętami bezdomnymi.

Zadania priorytetowe Programu to:

- zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym;
 - - ograniczenie populacji zwierząt bezdomnych;
 - - odławianie bezdomnych zwierząt;
 - - sprawowanie opieki nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;

- - poszukiwanie nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- - zapewnienie opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt oraz w przypadku bezdomnych psów agresywnych;
- - zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Gminy;
- - edukacja mieszkańców Gminy w zakresie opieki nad zwierzętami.

Na podjęcie działań objętych Programem w 2019 roku, została przeznaczona w budżecie kwota w wysokości 24 000, w tym na prowadzenie schroniska oraz wylapywanie bezpańskich psów 10 000 zł., zapewnienie usług weterynaryjnych 10 000 zł, oraz dokarmianie w odniesieniu do bezpańskich zwierząt 4 000 zł. W 2019 r. wykorzystano łącznie 16 842,36 zł, w tym:

- - na prowadzenie schroniska oraz wylapywanie bezpańskich psów: 5681,40 zł
- - zapewnienie usług weterynaryjnych: 7204,00 zł
- - dokarmianie w odniesieniu do bezpańskich zwierząt: 3956,96 zł

IV. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY.

W 2019 roku Rada Gminy Manowo podjęła 104 uchwały. W stosunku do sześciu uchwał organ nadzorczy wydał rozstrzygnięcia unieważniając w 4 przypadkach w części zapisy ustanowione przez Radę, natomiast w 2 przypadkach unieważniając uchwałę w całości.

Lp.	Nr uchwały	Tytuł uchwały	Informacja o realizacji
1.	IV/22/2019 15 lutego 2019	wyodrębnienia funduszu sołectkiego w budżecie gminy Manowo na 2020 rok	Zrealizowana
2.	IV/23/2019 15 lutego 2019	doskonalenia zawodowego nauczycieli w 2019 roku	Zrealizowana
3.	IV/24/2019 15 lutego 2019	wyrażenia zgody na przystąpienie Gminy Manowo do Stowarzyszenia Powiatowe Forum Sołtysów	Zrealizowana
4.	IV/25/2019 15 lutego 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy	Zrealizowana
5.	IV/26/2019 15 lutego 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy	Zrealizowana
6.	IV/27/2019 15 lutego 2019	wyrażenia zgody na nabycie prawa własności nieruchomości	Zrealizowana
7.	IV/28/2019 15 lutego 2019	sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w budynku nr 15 w miejscowości Bonin	Zrealizowana
8.	IV/29/2019 15 lutego 2019	ustalenia zasad przyznawania diet sołtysom oraz przewodniczącym rad osiedlowych	Zrealizowana
9.	IV/30/2019 15 lutego 2019	ustalenia diet radnych oraz zwrotu kosztów podróży służbowych	Zrealizowana
10.	IV/31/2019 15 lutego 2019	rozpatrzenia skargi	Zrealizowana
11.	V/32/2019 29 marca 2019	zmian w budżecie gminy Manowo na 2019 rok	Zrealizowana

12.	V/33/2019 29 marca 2019	zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami Gminy Manowo	Zrealizowana
13.	V/34/2019 29 marca 2019	wyrażenia zgody na podjęcie przez Gminę Manowo współdziałania z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie wspólnej realizacji projektu partnerskiego w ramach Działania 8.4 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020	Zrealizowana
14.	V/35/2019 29 marca 2019	przyjęcia sprawozdania Wójta Gminy Manowo z wykonania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018 roku	Zrealizowana
15.	V/36/2019 29 marca 2019	przyjęcia sprawozdania Wójta Gminy Manowo z wykonania zadań „Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2015-2018” w 2018 roku	Zrealizowana
16.	V/37/2019 29 marca 2019	przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Manowo w 2019 roku	Zrealizowana
17.	V/38/2019 29 marca 2019	wyrażenia zgody na nabycie udziału w prawie własności nieruchomości	W trakcie realizacji
18.	V/39/2019 29 marca 2019	sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w budynku nr 15 w miejscowości Bonin	Zrealizowana
19.	V/40/2019 29 marca 2019	wyrażenia zgody na zbycie prawa własności nieruchomości	Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody – unieważniono uchwałę
20.	V/41/2019 29 marca 2019	zmieniająca uchwałę Nr XXXIX/286/2018 Rady Gminy Manowo z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w budynku nr 7B w miejscowości Manowo	Zrealizowana
21.	V/42/2019 29 marca 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
22.	V/43/2019 29 marca 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
23.	V/44/2019 29 marca 2019	zmieniającej uchwałę w sprawie zwolnienia Dyrektora Przedszkola Gminnego w Boninie i Dyrektora Przedszkola Samorządowego w Rosnowie z obowiązku realizacji tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć	Zrealizowana
24.	V/45/2019 29 marca 2019	ustalenia planu sieci szkół podstawowych prowadzonych przez	Zrealizowana

		Gminę Manowo od dnia 1 września 2019 r.	
25.	V/46/2019 29 marca 2019	przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży na terenie Gminy Manowo oraz szczegółowych warunków udzielania pomocy, formy i zakresu oraz trybu postępowania w tych sprawach	Zrealizowana
26.	VI/47/2019 26 kwietnia 2019	zmian w budżecie gminy Manowo na 2019 rok	Zrealizowana
27.	VI/48/2019 26 kwietnia 2019	zarządzenia poboru podatków lokalnych, podatku rolnego i podatku leśnego oraz opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa, określenia inkasentów i wysokości wynagrodzenia za inkaso	Zrealizowana, Rozstrzygnięcie nadzorcze RIO - unieważniono § 2 pkt 4 oraz § 3 ust. 2 i 3.
28.	VI/49/2019 26 kwietnia 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy najmu	Zrealizowana,
29.	VI/50/2019 26 kwietnia 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
30.	VI/51/2019 26 kwietnia 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
31.	VI/52/2019 26 kwietnia 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
32.	VI/53/2019 26 kwietnia 2019	ustalenia wysokości i warunków udzielania bonifikat od opłat z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe stanowiących własność Gminy Manowo w prawo własności tych gruntów	Zrealizowana
33.	VI/54/2019 26 kwietnia 2019	wyrażenia zgody na ustanowienia służebności przejazdu i przechodu na nieruchomości	Zrealizowana
34.	VII/55/2019 28 czerwca 2019	udzielenia Wójtowi Gminy Manowo wotum zaufania	Zrealizowana
35.	VII/56/2019 28 czerwca 2019	zatwierdzenia sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu gminy Manowo za 2018 rok	Zrealizowana
36.	VII/57/2019 28 czerwca 2019	udzielenia Wójtowi gminy Manowo absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2018 rok	Zrealizowana
37.	VII/58/2019 28 czerwca 2019	zmian w budżecie gminy Manowo na 2019 rok	Zrealizowana
38.	VII/59/2019 28 czerwca 2019	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Manowo na lata 2019-2028	Zrealizowana
39.	VII/60/2019 28 czerwca 2019	zarządzenia poboru podatków lokalnych, podatku rolnego i podatku leśnego oraz opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa, określenia inkasentów i wysokości wynagrodzenia za inkaso	Zrealizowana

40.	VII/61/2019 28 czerwca 2019	wzoru wniosku o wypłatę zryczałtowanego dodatku energetycznego	Zrealizowana
41.	VII/62/2019 28 czerwca 2019	ustalenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach prowadzonych przez gminę Manowo	Zrealizowana
42.	VII/63/2019 28 czerwca 2019	zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia planu sieci szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Manowo od dnia 1 września 2019 r.	Zrealizowana
43.	VII/64/2019 28 czerwca 2019	powołania zespołu opiniującego kandydatów na ławników	Zrealizowana
44.	VII/65/2019 28 czerwca 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy	Zrealizowana
45.	VII/66/2019 28 czerwca 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy	Zrealizowana
46.	VII/67/2019 28 czerwca 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
47.	VII/68/2019 28 czerwca 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana
48.	VII/69/2019 28 czerwca 2019	wyrażenia zgody na zbycie nieruchomości gruntowej	Zrealizowana
49.	VII/70/2019 30 sierpnia 2019	zmiany „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Manowo na lata 2007 – 2032”	Zrealizowana
50.	IX/71/2019 27 września 2019	wyboru ławników do Sądu Okręgowego w Koszalinie	Zrealizowana
51.	IX/72/2019 27 września 2019	zamiany nieruchomości	Zrealizowana
52.	IX/73/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienia służebności przejazdu i przechodu na nieruchomości obejmującej działkę nr 154/32 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
53.	IX/74/2019 27 września 2019	zgody na zbycie nieruchomości gruntowej obejmującej działkę Nr 280/4 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
54.	IX/75/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy części działki gruntu nr 38/5 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
55.	IX/76/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy części działki gruntu nr 544/2 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
56.	IX/77/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na nabycie własności nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer 191/11 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
57.	IX/78/2019 27 września 2019	nadania nazw ulicom w miejscowości Cewlino, gmina Manowo	Zrealizowana
58.	IX/79/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości	Zrealizowana

		obejmującej działkę nr 3/7 w obrębie ewidencyjnym Dęborogi	
59.	IX/80/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działkę nr 403/17 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
60.	IX/81/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działkę nr 72 w obrębie ewidencyjnym Cewlino	Zrealizowana
61.	IX/82/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działkę nr 194 w obrębie ewidencyjnym Cewlino	Zrealizowana
62.	IX/83/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działkę nr 134/5 w obrębie ewidencyjnym Cewlino	Zrealizowana
63.	IX/84/2019 27 września 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działki nr 230/7, 206, 205/6 w obrębie ewidencyjnym Manowo	Zrealizowana
64.	IX/85/2019 27 września 2019	ustalenia regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i przedszkolach dla których organem prowadzącym jest Gmina Manowo	Zrealizowana
65.	IX/86/2019 27 września 2019	zmieniająca uchwałę w sprawie organizacji wspólnej obsługi finansowej jednostek organizacyjnych zaliczonych do sektora finansów publicznych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Manowo	Zrealizowana
66.	X/87/2019 25 października 2019	mian w budżecie gminy Manowo na 2019 rok,	Zrealizowana
67.	X/88/2019 25 października 2019	określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości	Zrealizowana
68.	X/89/2019 25 października 2019	zamiaru i przyczyn podziału samorządowej instytucji kultury Gminnego Ośrodka Kultury w Wyszewie	Zrealizowana
69.	X/90/2019 25 października 2019	przyjęcia „Programu i zasad współpracy Gminy Manowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020”	Zrealizowana
70.	X/91/2019 25 października 2019	zmieniająca uchwałę Nr IX/78/2019 Rady Gminy Manowo z dnia 27 września 2019r. w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Cewlino, gmina Manowo	Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody – unieważniono uchwałę
71.	X/92/2019	zgody na zbycie nieruchomości gruntowej	Zrealizowana

	25 października 2019	obejmującej działki Nr 261/17, 261/18 i 261/19 w obrębie ewidencyjnym Rosnowo	
72.	X/93/2019 25 października 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach obejmujących działki nr 169 i 174 w obrębie ewidencyjnym Wyszebórz	Zrealizowana
73.	X/94/2019 25 października 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach obejmujących działki nr 3/56, 4/3, 9, 4/84 w obrębie ewidencyjnym Bonin	Zrealizowana
74.	X/95/2019 25 października 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działki nr 22/15 i 401/35 w obrębie ewidencyjnym Bonin	Zrealizowana
75.	X/96/2019 25 października 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działkę nr 146/25 w obrębie ewidencyjnym Kretomino	Zrealizowana
76.	X/97/2019 25 października 2019	wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działki nr 370 i 382 w obrębie ewidencyjnym Wyszewo	Zrealizowana
77.	X/98/2019 25 października 2019	przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Manowo dla południowej części wsi Bonin	Zrealizowana
78.	X/99/2019 25 października 2019	ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt osób bezdomnych w schronisku dla osób bezdomnych oraz schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	Zrealizowana
79.	XI/100/2019 22 listopada 2019	udzielenia dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków	Zrealizowana
80.	XI/101/2019 22 listopada 2019	zmian w budżecie gminy Manowo na 2019 rok	Zrealizowana
81.	XI/102/2019 22 listopada 2019	zmiany wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Manowo na lata 2019-2028	Zrealizowana
82.	XI/103/2019 22 listopada 2019	zmieniająca uchwałę Nr IX/78/2019 Rady Gminy Manowo z dnia 27 września 2019 r. w sprawie nadania nazw ulicom w miejscowości Cewlino, gmina Manowo	Zrealizowana
83.	XI/104/2019 22 listopada 2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy	Zrealizowana
84.	XI/105/2019	wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy	Zrealizowana

	22 listopada 2019		
85.	XII/106/2019 30 grudnia 2019	zmian w budżecie gminy Manowo na 2019 rok	Zrealizowana
86.	XII/107/2019 30 grudnia 2019	uchwalenia budżetu Gminy Manowo na rok 2020	Zrealizowana
87.	XII/108/2019 30 grudnia 2019	Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Manowo na lata 2020-2028	Zrealizowana
88.	XII/109/2019 30 grudnia 2019	Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020	Zrealizowana
89.	XII/110/2019 30 grudnia 2019	Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020	Zrealizowana,
90.	XII/111/2019 30 grudnia 2019	sieci publicznych przedszkoli prowadzonych przez gminę Manowo	Zrealizowana
91.	XII/112/2019 30 grudnia 2019	ustalenia średniej ceny jednostki paliwa w Gminie Manowo na rok szkolny 2019/2020	Zrealizowana
92.	XII/113/2019 30 grudnia 2019	zmieniająca uchwałę w sprawie trybu udzielania i rozliczania przez gminę Manowo dotacji dla niepublicznych przedszkoli i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego oraz trybu przeprowadzania kontroli prawidłowości ich pobrania i wykorzystania	Zrealizowana
93.	XII/114/2019 30 grudnia 2019	ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Manowo	Zrealizowana
94.	XII/115/2019 30 grudnia 2019	przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Manowo na lata 2020-2022”	Zrealizowana
95.	XII/116/2019 30 grudnia 2019	przystąpienia Gminy Manowo do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2019-2020 realizowanego ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych	Zrealizowana
96.	XII/117/2019 30 grudnia 2019	wyrażenia zgody na zawarcie z dotychczasowymi dzierżawcami kolejnej umowy dzierżawy	Zrealizowana
97.	XII/118/2019 30 grudnia 2019	ustalenia zasad ustanawiania służebności przesyłu na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Manowo	Zrealizowana, Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody – unieważniono § 3 ust. 3 uchwały
98.	XII/119/2019 30 grudnia 2019	wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty	Zrealizowana,.

99.	XII/120/2019 30 grudnia 2019	opłat za zajęcie pasa drogowego dróg gminnych na cele niezwiązane z potrzebami ruchu drogowego	Zrealizowana
100	XII/121/2019 30 grudnia 2019	określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałej	Zrealizowana, Rozstrzygnięcie nadzorcze RIO – unieważniono część zdania w § 1; §1 ust. 3; § 2 ust. 1; część B i H załącznika, pkt 3 pouczenia
101	XII/122/2019 30 grudnia 2019	uchwalenia statutów sołectw i osiedli	Zrealizowana Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody – unieważniono §19 ust. 3, §25 ust. 1 i ust. 2 oraz §34 ust. 1 i ust. 2 Załączników o numerach od 1 do 7, a także §20 ust. 3, §26 ust. 1 i ust. 2 Załączników o numerach 8 i 9
102	XII/123/2019 30 grudnia 2019	uchwalenia planu pracy Rady Gminy Manowo na 2020 rok	Zrealizowana
103	XII/124/2019 30 grudnia 2019	planów pracy stałych Komisji Rady Gminy Manowo na 2020 rok	Zrealizowana
104	XII/125/2019 30 grudnia 2019	utworzenia „Klubu Senior+” w Rosnowie oraz określenia zasad jego funkcjonowania i odpłatności	Zrealizowana

V. WSPÓLPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI

Gmina Manowo jest członkiem Stowarzyszenia Środkowopomorska Grupa Działania w Koszalinie.

Stowarzyszenie Środkowopomorska Grupa Działania powstało w lipcu 2015 r. i jest partnerstwem trójsektorowym w skład którego wchodzi podmioty sektora publicznego, społecznego, gospodarczego i mieszkańcy. SŚGD jest największą z 12 lokalnych grup działania w województwie zachodniopomorskim i jedną z największych w Polsce. W skład Stowarzyszenia Środkowopomorska Grupa Działania wchodzi 15 gmin:

- Gmina Będzino
- Gmina Biesiekierz
- Gmina Bobolice
- Miasto Darłowo
- Gmina Darłowo

- Gmina Malechowo
- Gmina Manowo
- Gmina Mielno
- Gmina Polanów
- Gmina Postomino

- Gmina Sianów
- Miasto Sławno
- Gmina Sławno
- Gmina Świeszyno
- Gmina Tychowo

Obecnie Stowarzyszenie Środkowopomorska Grupa Działania w ramach umowy z Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego realizuje Strategię Rozwoju Lokalnego i jest współfinansowana jest z środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Działalność Sołtysów i Przewodniczących Osiedli

W 2019 roku funkcje sołtysów i przewodniczących rad pełnili:

Lp.	Sołectwo	Sołtys
1.	Cewlino	Przemysław Rusin
2.	Grzybnica	Romana Nowocień
3.	Kretomino	Marzena Ziubrowska
4.	Rosnowo	Andrzej Lewandowski
5.	Wyszebórz	Andrzej Barański
6.	Wyszewo	Sylwia Krępec
7.	Manowo	Wanda Węgrzyńska

Lp.	Osiedle	Przewodniczący Rady Osiedlowej
1.	Rosnowo	Jacek Pietrzak
2.	Bonin	Aleksandra Lenio

WYDATKI JEDNOSTEK POMOCNICZYCH ZA 2019 ROK

NAZWA JEDNOSTKI POMOCNICZEJ	PLAN WG UCHWAŁY	PLAN PO ZMIANACH	WYKONANIE	%
Sołectwo Manowo	19 000,00	19 000,00	18 312,00	96,4
Sołectwo Kretomino	17 000,00	17 000,00	16 535,49	97,3
Sołectwo Cewlino	8 000,00	8 000,00	7 761,92	97,0
Sołectwo Grzybnica	7 500,00	7 600,00	7 532,71	99,1
Sołectwo Wyszebórz	10 000,00	10 600,00	10 508,38	99,1
Sołectwo Rosnowo	7 500,00	7 500,00	7 432,34	99,1
Sołectwo Wyszewo	14 000,00	13 300,00	11 039,60	83,0
Osiedle Bonin	22 000,00	22 000,00	21 980,47	99,9
Osiedle Rosnowo	25 000,00	25 000,00	24 976,16	99,9
OGÓŁEM:	130 000,00	130 000,00	126 079,36	97,0

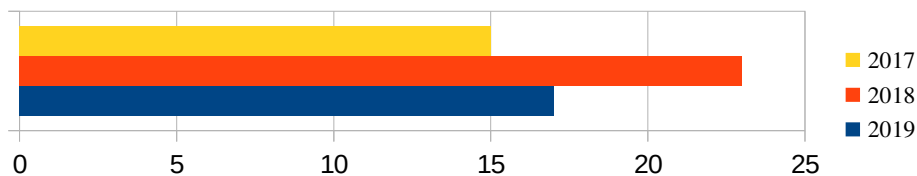
VI. CZĘŚĆ ANALITYCZNA – EFEKTY DZIAŁAŃ PROWADZONYCH W 2019 ROKU.

6.1. Ład przestrzenny

Przy braku planu miejscowego wszystkie inwestycje są realizowane na podstawie decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy.

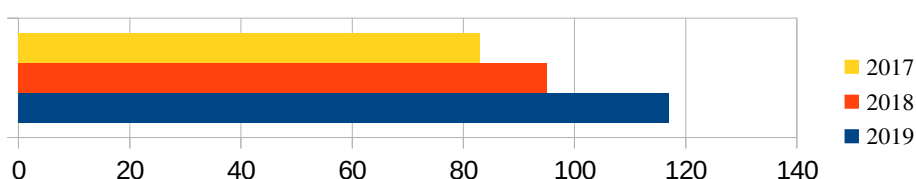
W 2019 roku wpłynęło 17 wniosków o ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego. Jak widać na poniższym wykresie jest to o 6 wniosków mniej niż w roku ubiegłym, lecz więcej niż w roku 2017. Wnioski dotyczyły min.: energii elektrycznej - 5; sieci gazowej 5; sieci wodociągowej 7. W 2019 roku udało się wydać 13 decyzji, pozostałe przeszły na rok 2020.

Decyzje dotyczące Celu publicznego	
2019	17
2018	23
2017	15

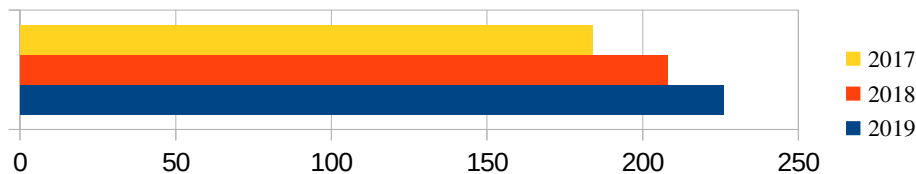
Jeśli chodzi o wnioski dotyczące ustalenia warunków zabudowy w 2019 roku wpłynęły ich 117. Porównując kolejne trzy lata jest to największa wartość. W 2019 r. zrealizowano 110 wniosków. W związku z ustawą wiatrakową wydano 19 decyzji odmownych, w tym 4 odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (niestety bezskuteczne); 10 wniosków umorzono w związku z niezpełnieniem wniosku w terminie; 51 wniosków dotyczyło zabudowy mieszkaniowej; 8 dotyczyło budowy zewnętrznych instalacji; 24 dotyczyło zmiany części zapisów decyzji wcześniej wydanych; 5 wniosków dotyczyło zabudowy usługowej.

Decyzje dotyczące Warunków zabudowy	
2019	117
2018	95
2017	83

W 2019 roku wydano łącznie 226 zaświadczeń o przeznaczeniu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz wypisów i wyrysów z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jest to znacznie większa liczba, niż w latach poprzednich.

Zaświadczenia z MPZP + Wypisy i Wyrisy	
2019	226
2018	208
2017	184

Statystycznie do Urzędu Gminy wpływa coraz więcej wniosków. Porównując dane dotyczące wydawania decyzji dotyczących warunków zabudowy, celu publicznego, wypisów i wyrysów z Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz Zaświadczeń o przeznaczeniu w MPZP z trzech ostatnich lat możemy zauważyć trend wzrostowy. Każda decyzja opracowywana jest przez osoby upoważnione do tego, w celu zachowania odpowiedniego zagospodarowania i ładu przestrzennego. Skutkiem owego zjawiska jest wzrost poziomu zurbanizowania Gminy Manowo.

6.2. Mienie komunalne

Łącznie w zasobie gminy znajdowało się, na dzień 1 stycznia 2019 r., 51 mieszkań, a na dzień 31 grudnia 2019 r. – 48 mieszkań.

Rok 2017	51
Rok 2018	51

Zmniejszenie się liczby mieszkań w 2019r. było efektem ich sprzedaży dla najemców. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 41,67 m², a ogółem, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy – 0,31 m².

Wszystkie lokale mieszkalne i lokale socjalne były w całości wynajęte w latach poprzednich i żaden z najemców nie zrezygnował.

W 2019 r. nie wszczęto żadnego postępowania eksmisyjnego, dotyczącego opuszczenia lokali mieszkalnych, będących w zasobach gminy. Gmina nie posiada lokali socjalnych jak również lokali zastępczych dla osób eksmitowanych. W związku z tym, iż Gmina nie posiada lokali socjalnych dla 8 rodzin, posiadających wyroki eksmisji płacimy z tego tytułu odszkodowanie do AMW w Szczecinie,

Na dzień 1 stycznia 2019 r. zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobie gminy wynosiły łącznie 61.688 zł. a płatności dotyczyły 15 mieszkań. Na dzień 31 grudnia 2019 r. dane te przedstawiały się następująco: zaległości w opłatach za mieszkania będące w zasobie gminy wynosiły łącznie 67.895 zł, a płatności dotyczyły 12 mieszkań.

W 2019 r. nie dokonywano remontów budynków mieszkalnych jak również socjalnych.

Na dzień 1 stycznia 2019 r. w 0,5 % mieszkań, będących w zasobie gminy, nie było toalet, na dzień 31 grudnia 2019 r. odsetek ten wynosił również 0,5%.

Na początku 2019 r. na mieszkanie z zasobu gminy oczekiwało 23 rodziny, zaś pod koniec 2019 r. były to 22 rodziny. Średni czas oczekiwania na otrzymanie mieszkania wynosił w 2019 r. 36 miesięcy. Względem lat poprzednich, czas oczekiwania wzrósł, gdyż Gmina nie posiada wolnych lokali mieszkalnych w swoim zasobie. Aby temu sprostać Gmina wynajmuje od roku 2011 lokale mieszkalne od innych jednostek tj. od Agencji Mienia Wojskowego w Szczecinie i Spółdzielni Mieszkaniowej „IRYS” w Boninie. Z braku lokali socjalnych płacimy odszkodowania na rzecz właścicieli lokali, którzy dokonują eksmisji. Ogółem mamy wynajętych od innych jednostek 14 lokali mieszkalnych.

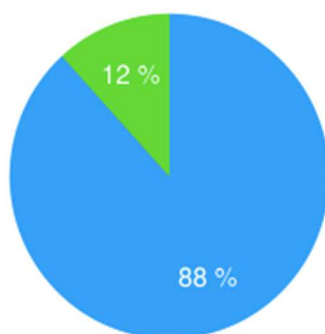
6.3.Oświata i edukacja

W Gminie Manowo w 2019 r. funkcjonowały 3 szkoły podstawowe, 2 przedszkola gminne oraz 1 niepubliczne ognisko przedszkolne.

W szkołach podstawowych uczyło się 460 uczniów.

Wydatki gminne na oświatę (szkoły) wynosiły 5 598 812,77 zł z czego 4 940 888,27 zł (88%) pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa.

● Subwencja- 4 940 888,27 zł
● Wkład gminy- 657 924,50

Wydatki gminne na oświatę w roku 2019

We wrześniu 2019 r. naukę w szkołach rozpoczęło 58 pierwszoklasistów. Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2019 r. średnio 18,40 uczniów. W poszczególnych szkołach było zatrudnionych 55,32 nauczycieli, w przeliczeniu na etaty:

- Szkoła Podstawowa w Boninie: 22,08 (0,28 etatu n. kontraktowy, 5,06 etatu n. mianowany, 16,74 etatów n. dyplomowany),
- Szkoła Podstawowa w Manowie: 12,43 (1,1 etat n. stażysta, 3,44 etaty n. kontraktowych, 1,33 etaty n. mianowanych, 6,56 etatów n. dyplomowanych),
- Szkoła Podstawowa im. 26 PLM w Rosnowie: 20,81 (2,9 etatu n. kontraktowych, 3,41 etaty n. mianowanych, 14,5 etatów n. dyplomowanych).

W roku 2019, 168 (2018 - 205), uczniów było dowożonych do szkół i przedszkoli na terenie Gminy Manowo w transporcie zorganizowanym przez Gminę. 11 uczniów niepełnosprawnych było dowożonych do szkół i ośrodków przez swoich rodziców lub opiekunów (2018 - 10), 1 uczeń dojeżdżał transportem zorganizowanym przez ośrodek – w tych przypadkach koszty dowozu pokrywała Gmina Manowo.

W 2019 roku w Gminie Manowo funkcjonowało Przedszkole Gminne w Boninie, Przedszkole Samorządowe w Rosnowie i niepubliczny punkt przedszkolny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci zlokalizowany w Manowie.

Do gminnych przedszkoli uczęszczało 208 dzieci i 14 do ogniska TPD.

Wydatki gminne na przedszkola wynosiły 2 321 665,78 z czego 422 098,73 zł pokryte zostało z subwencji oświatowej (subwencja dla dzieci 6 letnich i na wydatki związane z organizacją kształcenia dzieci niepełnosprawnych) oraz 227 286,00 z dotacji na wychowanie przedszkolne przekazanej z budżetu państwa.

Do niepublicznego punktu przedszkolnego w 2019 roku uczęszczało średnio 14 dzieci. Gmina Manowo w roku 2019 przekazała 92 010,00 zł dotacji na prowadzenie tego punktu wychowania przedszkolnego.

Szkoła Podstawowa w Boninie

W szkole, w roku 2019 uczyło się 194 uczniów. Do dyspozycji wychowanków jest 9 sal lekcyjnych, w tym sala komputerowa z 18 laptopami. W każdej sali jest komputer dla nauczyciela. W salach jest 6 tablic multimedialnych z projektorami (trzy to projektory ultra krótkoogniskowe). W trzech salach są projektory z ekranami. Na korytarzu szkolnym zamontowane są 4 kamery, które mają poprawić bezpieczeństwo uczniów i pracowników szkoły.

W placówce realizowane były programy: Zachowaj Trzeźwy Umysł, Trzymaj formę, Młodzi przeciw przemocy oraz 8 innowacji pedagogicznych. W 2019 roku uczniowie szkoły osiągnęli wiele sukcesów w konkursach przedmiotowych, plastycznych i sportowych. Docenione zostały działania SKO, Szkolnego Koła Caritas, które wspierane były przez SU oraz koło Przyrka Team. W szkole miało miejsce wiele ciekawych wydarzeń i uroczystości. Po raz kolejny szkoła brała udział w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy.

Dla uczniów szkoły zorganizowane zostały wyjazdy do kina, teatru, na basen, na lodowisko, kręgielni. Przez cały rok trwała zbiórka puszek, nakrętek, baterii, telefonów komórkowych, kasztanów, pluszaków i karmy dla bezdomnych zwierząt.

Szkoła podstawowa w Manowie

W szkole na koniec roku 2019 r. uczyło się 76 uczniów w 5 oddziałach szkoły podstawowej. Do dyspozycji uczniów jest 9 sal lekcyjnych oraz świetlica, biblioteka i sala gimnastyczna. W szkole są 4 tablice interaktywne. Sale dla młodszych dzieci są wyremontowane i wyposażone w nowe meble. W sali gimnastycznej przez cały rok szkolny działa sekcja Judo, treningi we wtorki i czwartki, siłownia jest udostępniana mieszkańcom gminy Manowo. W środy i piątki w sali gimnastycznej odbywają się zajęcia zumbi. Raz w tygodniu odbywały się zajęcia taneczne dla chętnych uczniów SP w Manowie.

W roku 2019 w szkole organizowano projekty i programy: „Misja na Marsa” - zajęcia z kodowania, program profilaktyczny dla uczniów korzystających z zajęć świetlicowych, projekt „Ekologia integralna”, projekt „Ciekawa lekcja przyrody” – zajęcia w Wolińskim Parku Narodowym.

W placówce odbyło się wiele atrakcyjnych wydarzeń, między innymi: konkursy, pokazy, bal, wycieczki, wyjazdy do kina i teatru, koncerty muzyczne, kiermasze.

W szkole trwały zbiórki nakrętek, baterii, zużytego sprzętu elektronicznego, karmy dla zwierząt i żywności dla najuboższych mieszkańców.

Szkoła Podstawowa im. 26 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego w Rosnowie

W szkole uczy się 190 uczniów. Szkoła posiada 11 sal lekcyjnych a także salę korekcyjną, świetlicę, bibliotekę oraz salę gimnastyczną. Wszystkie te pomieszczenia są przeznaczone do zajęć szkolnych, które odbywają się w godzinach od 8:15 do 15:30.

Część uczniów po zajęciach lekcyjnych korzystała z zajęć prowadzonych w świetlicy. Świetlica szkolna jest czynna dla uczniów dojeżdżających a jej dostępność dostosowana jest do odjazdów autobusów.

Szkoła prowadzi zajęcia w systemie klasowym dla dzieci z klas I do IV oraz w systemie gabinetowym dla klas V do VII.

W części dobudowanej do głównego budynku szkolnego znajdują się wyspecjalizowane pracownie: komputerowa, fizyczno-chemiczna oraz specjalistyczna sala do zajęć terapeutycznych.

Sala komputerowa jest dostosowana do potrzeb uczniów, w miarę możliwości realizowane jest wyposażenie sali komputerowej w sprzęt. W każdej sali jest tablica multimedialna- 14 tablic, 13 projektorów, 15 laptopów.

Programy w roku 2019 prowadzone w Szkole Podstawowej im. 26 PLM w Rosnowie: Program profilaktyczny DOMOWI DETEKTYWI, Program profilaktyczny POROZMAWIAJMY O ZDROWIU, Program profilaktyczny MŁODZI PRZECIW PRZEMOCY, Program BEZPIECZNA SZKOŁA, impreza profilaktyczna STOP PRZEMOCY< STOP NAŁOGOM, Program terapeutyczno-edukacyjny ORTOGRAFFITI Program współpracy międzynarodowej ERASMUS+ i e-Twinning, program FABRYKA KOMPETENCJI KLUCZOWYCH, program SCOOTTI GO, ZAPROJEKTUJ MISJĘ NA MARSJA, Projekt Uniwersytetu Dzieci – LEKCJE Z EMOCJAMI.

W szkole miało miejsce wiele ciekawych wydarzeń, między innymi: konkursy, wycieczki, rajdy, jasełka, nocka karnawałowa, apele. Imprezy z udziałem Orkiestry Wojskowej z Koszalina.

Od czerwca do grudnia 2019 r. w szkole trwała termomodernizacja budynku, która zakończyła się w grudniu 2019 r. Szkoła została ocieplona, wymieniono elektrykę, oświetlenie, CO, pomalowano wszystkie pomieszczenia szkoły.

Przedszkole Samorządowe w Rosnowie

Do placówki w roku 2019 uczęszczało 97 dzieci w 4 oddziałach.

Ilość zatrudnionych nauczycieli w podziale na stopień awansu zawodowego

	B.S.	S	K	M	D	Razem	Uwagi
w etatach	0	1	2	2	2	7	w tym dyrektor dyplomowany

Ponadto w 2019 r. zatrudnienie byli nauczyciele w niepełnym wymiarze godzin:

- jeden nauczyciel religii w wymiarze 2 godzin tygodniowo
- jeden nauczyciel rytmiki w wymiarze 1,5 godziny tygodniowo
- jeden nauczyciel wspomagający w wymiarze 10 godzin tygodniowo
- jeden nauczyciel rewalidacji w wymiarze 2 godzin tygodniowo

Programy realizowane w przedszkolu: Program wychowania przedszkolnego Doroty Dziamskiej „Zbieram, poszukuję, badam”, Ogólnopolskie programy: „Partnerskie Przedszkole”, „Optymistyczne Przedszkole”, Własne programy autorskie opracowane przez nauczycielki: „Bezpieczny Rosnowiaczek”, „Ekoprzedszkolaki - Ziemia w naszych rękach” „Pierwsze kroki w przedszkolu” „Mały Europejczyk” „ Przedszkolak pod osłoną parasola” „Rosnowiaczek mądra głowa- wie już, co to ładna mowa”

Dzieci w przedszkolu miały możliwość uczestniczenia w zajęciach dodatkowych, które wzbogacały ofertę edukacyjną:

-koncertach muzycznych prowadzonych raz w miesiącu przez profesjonalnych artystów dla wszystkich dzieci

-zajęciach katechezy dla pięciolatek i sześciolatek - finansowanych przez organ prowadzący.

-zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych dla dzieci wymagających wsparcia specjalistycznego – finansowanych przez organ prowadzący (1 godz. tygodniowo)

-zajęciach dla dzieci wymagających wsparcia z zakresu logopedii w ramach godzin przyznanych przez organ prowadzący (4 godz. tygodniowo)

-zajęciach z j. angielskiego dla dzieci 3,4,5 i 6-l. – finansowane przez organ prowadzący (3 godz. tygodniowo)

-zajęciach z rytmiki dla dzieci 3,4,5 i 6-l. – finansowane przez organ prowadzący (3 godz. tygodniowo).

-zajęciach w ramach kół zainteresowań: matematycznym prowadzonym nieodpłatnie przez nauczycieli (poza godzinami pracy z wynikającymi grafiku).

W roku 2019 zakupiono sprzęt: mikrofony, stroje do występów, mapy, karnisze, materiał na kurtynę do przedstawień.

W przedszkolu odbyło się wiele uroczystości, wydarzeń, konkursów i wycieczek, między innymi: Spotkanie z ratownikami medycznymi, Pożegnanie karnawału, Dzień Europejszyka, Spotkanie z policjantką, leśnikiem, strażakiem, fryzjerką, sprzedawcą, jasełka.

Przedszkole Gminne w Boninie

Do placówki uczęszczało 111 dzieci zlokalizowanych w 5 oddziałach.

Ilość zatrudnionych nauczycieli w podziale na stopień awansu zawodowego

	B.S.	S	K	M	D	Razem	Uwagi
w etatach	0	1	2	1	5,14	9,14	w tym dyrektor dyplomowany

W przedszkolu jest 5 sal, sala gimnastyczna i 1 tablica interaktywna.

Programy realizowane w przedszkolu: Innowacja pedagogiczna "Przedsiębiorczość już od przedszkola" - opracowany przez Renatę Pietras - Pacynko, Magdalenę Piotrowską i Annę Walaszek, Program Edukacji Ratowniczej "Nasze bezpieczeństwo - pierwsza pomoc" opracowany przez Magdalenę Piotrowską, Renatę Pietras – Pacynko, Program logopedyczny "Wspomaganie rozwoju mowy dzieci w wieku przedszkolnym i młodszoszkolnym" opracowany przez Marzenę Chorażewicz – Dąbrowską, Program profilaktyki zdrowotnej "Zdrowy ząbek" opracowany przez Renatę Pietras – Pacynko, "Optymistyczne Przedszkole" program ogólnopolski, "TABLIT" innowacyjny program wychowania przedszkolnego (elementy) Wydawnictwo Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, „Tablit” – innowacyjny program wychowania przedszkolnego, Program orientacji zawodowej – opracowany przez Renatę Pietras-Pacynko, Mały Mis w świecie wielkiej literatury.

W przedszkolu odbyło się wiele uroczystości, wydarzeń, konkursów i wycieczek, między innymi: uroczyste obchody Dnia Edukacji Narodowej, Dnia Niepodległości, Dnia Praw Człowieka, Dnia Babci i Dziadka, Dzień Misia, Pasowanie na przedszkolaka, konkursy: Drzewo Genealogiczne, Polska Złota Jesień, Kartka z kalendarza, Kukielkowe przedstawienie świąteczne w wykonaniu nauczycielek, Bal karnawałowy.

6.4. Polityka społeczna

Pomoc społeczna stanowi ważny system wsparcia osób i grup społecznych znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są oni w stanie przezwyciężyć i rozwiązać samodzielnie.

Polityka pomocy społecznej w Gminie Manowo ukierunkowana jest na podejmowanie różnorodnych działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ma na celu udzielenie im zarówno świadczeń jak i usług, które spowodują zmianę sytuacji społecznej i materialnej tych osób/grup. Podejmowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Manowie działania dowodzą, że duże znaczenie w podejściu do rozwiązywania problemów osób i rodzin pozostających w systemie pomocy społecznej ma udzielanie wsparcia odpowiadającego na zróżnicowane potrzeby podopiecznych. Z tym też niewątpliwie wiązał się dobór odpowiednich metod, narzędzi i usług społecznych.

W 2019 r. zadania były realizowane w ramach środków finansowych przekazywanych przez Wojewodę - zadania zlecone oraz zadania własne. Zjawiskami rodzącymi zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej są między innymi bezrobocie, ubożenie społeczeństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i bezdomność.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w 2019 r. przysługiwało rodzinom i osobom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał zgodnie z kryterium,:

- na osobę samotnie gospodarującą- **701 zł**

- na osobę w rodzinie - **528 zł**

oraz występowanie co najmniej jednej z dysfunkcji, zaburzającej prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Dysfunkcje te to w szczególności: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocie, niepełnosprawność lub długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm lub narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego itp.

Świadczenia z pomocy społecznej lub odmowa ich przyznania następuje w formie wydania decyzji administracyjnej zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego.

Ze świadczeń pomocy społecznej w 2019 roku skorzystało 118 rodzin, z pomocy niefinansowej, żywność, pracy socjalnej 200 rodzin.

ZADANIA WŁASNE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o **charakterze obowiązkowym należy:**

- 1) Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- 2) Sporządzanie zgodnie z art. 16a oceny zasobów pomocy społecznej,
- 3) Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,

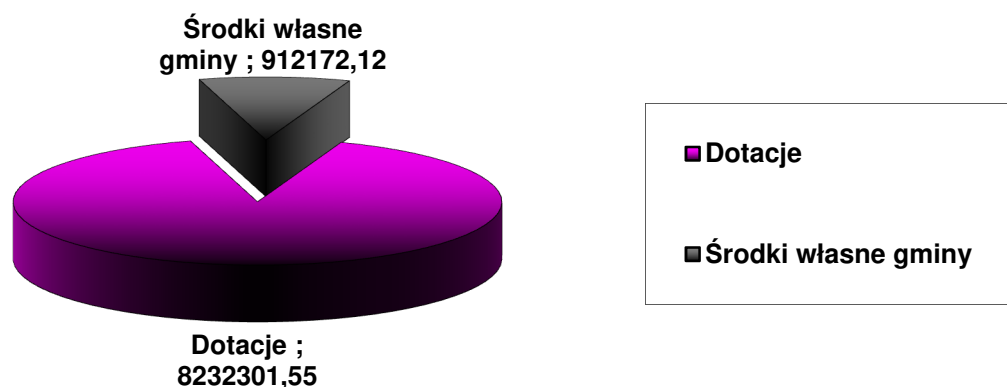
- 4) Przyznanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- 5) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- 6) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- 7) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w narodowym Funduszu Zdrowia,
- 8) Praca socjalna,
- 9) Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 10) Dożywianie dzieci,
- 11) Sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- 12) Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- 13) Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- 14) Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu Wojewodzie również w wersji elektronicznej
- 15) Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników,
- 16) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- 17) Opłacanie składek na ubezpieczenia zdrowotne.

ZADANIA ZLECONE

Zgodnie z art. 18 ustawy o pomocy społecznej do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywnościową lub ekologiczną,
- 3) Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 4) Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- 5) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom
- 6) Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Wykonanie planu finansowego ogółem: **9 235 473,67 zł**

Rodzaj świadczenia	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba osób/rodzin objętych pomocą finansową	135	114	118
Liczba rodzin objętych pomocą w formie zasiłku okresowego	42	41	32
Liczba osób korzystających z zasiłku stałego	27	23	25
Liczba osób objętych dożywianiem	137	108	57
Liczba osób w DPS, za które GOPS ponosił odpłatność	2	3	4
Ilość zawartych kontraktów socjalnych	8	5	14
Ilość procedur Niebieska Karta	7	11	4
Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny	12	11	8
Liczba rodzin, którym wydano skierowania na żywność w ramach POPŻ	184	149	71
Liczba dzieci w pieczy zastępczej, na które poniesione zostały koszty	12	10	11
Liczba dzieci, które skorzystały z wypoczynku letniego	9	6	6

Z danych przedstawionych w zestawieniu nie można jednoznacznie stwierdzić tendencji spadkowej ani wzrostowej w przyznawaniu świadczeń z pomocy społecznej. Jednocześnie

nie miały wpływu na klientów pomocy społecznej mają rządowe programy prorodzinne. Jednakże często indywidualna sytuacja klienta (zdrowotna, rodzinna i dochodowa) jest główną przesłanką do objęcia pomocą jego i jego rodziny. Formy pomocy, takie jak przeciwdziałanie przemocy i piecza zastępcza nie są uzależnione od sytuacji materialnej rodzin.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Realizacja świadczeń rodzinnych w okresie od 1 stycznia 2019 do 31 grudnia 2019 roku przedstawiała się następująco:

WYDATKI NA ŚWIADCZENIA RODZINNE FINANSOWANE Z DOTACJI CELOWEJ Z BUDŻETU PAŃSTWA ORAZ LICZBA ŚWIADCZEŃ				
L.p.	Wyszczególnienie	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Liczba uprawnionych
		2019 rok	2019 rok	
1.	Zasiłki rodzinne	498352,19	4444	220
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	221802,28	2102	319
2.1.	urodzenia dziecka	17447,21	25	20
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	36550,06	96	13
2.3.	samotnego wychowywania dziecka,	23348,87	124	13
2.4.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	14295,72	133	13
2.5.	rozpoczęcia roku szkolnego	24248,48	469	148
2.6.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	6257,94	63	7
2.7.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	24848,69	375	54

2.8.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	74805,31	817	51
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	254588,46	1343	122
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	426 746,20	270	23
5.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	24 800	40	4
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	41 000	41	41
7.	Zasiłek dla opiekuna	7 440,00	12	1
8.	Świadczenie rodzicielskie	210649,10	233	35
9.	Jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł (za życiem)	4 000,00	1	1

SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I ZDROWOTNE

	Wyszczególnienie	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Liczba uprawnionych
1	Razem			
2	Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	102483	260	23
3	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	12602	114	9

Informacja na temat należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych

		w zł
1.	Stan należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń na koniec 2019 roku	2271
2.	Kwota nienależnie pobranych świadczeń, w przypadku których w danym miesiącu podjęto decyzje o rozłożeniu na raty	0
3.	Kwota nienależnie pobranych świadczeń ,	2578

	potrącona w danym miesiącu z bieżąco wypłacanych świadczeń	
4.	Kwota wygaszonych świadczeń rodzinnych	0
L.p.	INFORMACJA UZEPĘLNIAJĄCA O REALIZACJI ŚWIADCZEŃ	2019 rok
1.	Liczba decyzji wydanych przez organ właściwy	457
2.	Liczba przyjętych wniosków na zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i becikowe	444
INFORMACJA O RODZINACH POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIA RODZINNE		
INFORMACJE STATYSTYCZNE		
L.p.	Wyszczególnienie	2019 rok
1.	Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	220

DODATKI MIESZKANIOWE

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy państwa dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych, dodatek mieszkaniowy przysługuje: najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych, innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem, osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Warunki jakie należy spełnić aby uzyskać dodatek mieszkaniowy:

Dochód gospodarstwa domowego:

- **175 % kwoty najniższej emerytury** – dla osoby mieszkającej samotnie (gospodarstwo jednoosobowe)
- **125 % kwoty najniższej emerytury** – dla rodziny, w której są najmniej dwie osoby (gospodarstwo wieloosobowe)

W roku 2019 przyjęto 39 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego, wydano 38 decyzji pozytywnych, 1 odmowną oraz 2 uchylecia. Ogółem 30 rodzinom przyznano 231 dodatków mieszkaniowych na kwotę 48 311,89 zł.

Tabela. Dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych			Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w zł		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
OGÓŁEM	342	262	231	71.585,94	57.777,74	48 311,89
- z tego w zasobie:						
- gminnym	37	18	23	4.999,26	3040,60	4802,00
- spółdzielczym	71	32	24	11.890,57	5613,41	4248,48
- wspólnot mieszkaniowych	169	126	128	38.165,71	27256,21	24689,30
- zakładowych i innych	65	86	56	16.530,40	21867,52	14572,11

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Manowie

Osoby korzystające z dodatków mieszkaniowych nie mogą korzystać z pomocy finansowej na cele bytowe w postaci zasiłków na zakup opału czy też pokrycia części opłat związanych z eksploatacją i utrzymaniem mieszkania.

Średnia wartość dodatku mieszkaniowego w roku 2018 wynosiła 220,53 zł, zaś w roku 2019 wynosiła już 209,14 zł.

DODATEK ENERGETYCZNY

Zgodnie z nowelizacją ustawy Prawo energetyczne prawo do dodatku energetycznego przysługuje tzw. odbiorcy wrażliwemu. Odbiorca wrażliwy to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy lub która spełnia warunki do jego otrzymania oraz która jest stroną kompleksowej umowy lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym. Wysokość dodatku energetycznego od 1 maja 2019 r. dla gospodarstwa domowego wynosi:

- 11,37 zł/m-c dla osoby samotnie gospodarującej
- 15,80 zł/m-c dla gospodarstwa składającego się z 2 do 4 osób
- 18,96 zł/m-c dla gospodarstwa składającego się z co najmniej 5 osób

Postępowanie w sprawie przyznania dodatku energetycznego kończy się wydaniem decyzji administracyjnej nie później niż w ciągu miesiąca od daty złożenia wniosku poprawnie wypełnionego wniosku wraz z niezbędną dokumentacją.

W roku 2019 nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie dodatku energetycznego.

STYPENDIA SZKOLNE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Manowie realizuje zadania związane z przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty:

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- ✓ stypendium szkolne
- ✓ zasiłek szkolny

Prawo do stypendium szkolnego przysługuje uczniom z rodzin, w których dochód nie przekracza 528 zł (netto) na osobę. Stypendium może być udzielone uczniowi znajdującemu się w trudnej sytuacji materialnej na pokrycie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów w zajęciach edukacyjnych wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole oraz pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym

2017 r.- 68 osób- wypłacone świadczenia ; 45794,07 zł
 2018 r.- 72 osoby- wypłacone świadczenia ; 39.536,71 zł
 2019 r.-54 osoby-wypłacone świadczenia; 35.865,84 zł

Spadek liczby pobierających stypendium szkolne spowodowany jest wzrostem płacy minimalnej. Kryterium dochodowe nie ulega waloryzacji, w związku z powyższym uczniowie nie kwalifikują się do pobierania stypendium szkolnego.

DOBRY START

Program "Dobry start", tzw. 300+ został wprowadzony w lipcu 2018 roku polega na wypłacie raz w roku jednorazowego świadczenia w wysokości 300 zł dla każdego dziecka lub osobie uczącej się do 20. roku życia (do 18. roku życia, jeśli dziecko nie będzie kontynuowało nauki). W przypadku niepełnosprawnych dzieci lub niepełnosprawnych osób uczących się świadczenie jest wypłacane do 24. roku życia.

Świadczenie „Dobry start” wypłacane jest raz w roku w wysokości 300 zł, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego.

2018 r. – 817 uczniów- 245,100 zł

2019 r.- 829 uczniów- 248.700 zł

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE (500+)

Od 1 kwietnia 2016 r. Ośrodek realizuje ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Program „Rodzina 500 plus” to szerokie i uniwersalne wsparcie dla polskich rodzin, którego celem jest pomoc w wychowaniu dzieci oraz odwrócenie negatywnego trendu demograficznego w Polsce. Program ten zakłada wypłatę nieopodatkowanego świadczenia wychowawczego w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w wieku do 18 roku życia. W przypadku gdy dziecko objęte jest opieką naprzemienną (ustaloną orzeczeniem sądu) świadczenie wychowawcze dzieli się pomiędzy rodziców dziecka proporcjonalnie do liczby dni kalendarzowych przez które rodzic sprawuje opiekę naprzemienną.

Świadczenie wychowawcze jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Wypłaty świadczenia wychowawczego i koszty jego obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Na realizację tego zadania gmina otrzymała 5 672,960 zł. Wypłacono świadczenia 1198 osobom uprawnionym na kwotę 5 571 036,30 zł. Przyjęto w 2019 roku 871 wniosków. Wydano 5 decyzji w sprawie świadczeń nienależnie pobranych i odzyskano z tego tytułu kwotę 5000,04 zł.

ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Wysokość wypłaconych świadczeń	273 620,00	261 301,00	232 893,00
Liczba wypłaconych świadczeń	642	607	537

Liczba osób uprawnionych	55	53	47
--------------------------	----	----	----

Liczba osób uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego zmniejsza się, gdyż są to świadczenia uzależnione od kryterium dochodowego. Kryterium dochodowe do końca okresu świadczeniowego 2018/2019 (tj. do 30-09-2019 r.) wynosiło 725 zł na jedną osobę w rodzinie. Od okresu świadczeniowego 2019/2020 (tj. od 01-10-2019 r.) wynosi 800 zł na jedną osobę w rodzinie.

KARTA DUŻEJ RODZINY

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba złożonych wniosków	8	8	43
Liczba wydanych kart	40	42	112

Wzrost liczby wniosków o wydanie karty dużej rodziny spowodowany jest zmianami ustawy o KDR. Rozszerzono grono osób uprawnionych o rodziców, którzy mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci.

ZACHODNIOPOMORSKA KARTA SENIORA

Od 2019 roku funkcjonuje Zachodniopomorska Karta Seniora. Zostały złożone 63 wnioski oraz wydano 63 karty.

ASYSTENT RODZINY

Rodziny objęte pomocą asystenta rodziny są rodzinami z wieloma problemami. Oprócz niewydolności opiekuńczo – wychowawczej występuje w nich również alkoholizm, bezrobocie, nieumiejętność zarządzania domowym budżetem, upośledzenie umysłowe, złe warunki mieszkaniowe, przemoc wobec partnera i dzieci .

Asystent rodziny podejmując działania w rodzinie współpracuje ściśle z pracownikiem socjalnym, rozpoznając środowisko. Konstruuje plan pracy wspólnie z rodziną, szuka właściwych metod i sposobu optymalnej pomocy całej rodzinie.

Pewne zachowania należy bowiem w rodzinie wypracować, ponieważ występujące zaniedbania są powielane od wielu pokoleń, rodziny funkcjonują według starych stereotypów. Nowe zmiany są często przyjmowane sceptycznie i nieufnie .

Współpraca rodzin z asystentem rodziny w 2019 r. wyglądała następująco :

Liczba rodzin , które korzystały z asystenta rodziny ogółem:	10
W tym : zobowiązane przez sąd	2
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny : w tym :	
Do 3 m-cy	0
Powyżej 3 do 12 m- cy	1
Powyżej roku	4

Liczba rodzin , z którym asystent zakończył pracę : w tym :	5
- ze względu na osiągnięcie efektów	2
- ze względu na zaprzestanie współpracy	3
- ze względu na brak efektów	0
- ze względu na zmianę metody pracy	0
- ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	0
Liczba rodzin , które korzystały z rodzin wspierających	0

Zgodnie z art. . 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka w wysokości ;

a) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej,

b) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej

c) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnym roku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

Koszt poniesiony na dzieci w pieczy zastępczej w roku 2019 wyniósł 29.122, 84 zł. Są to wydatki poniesione na 11 dzieci, z tego 8 dzieci przebywało w rodzinach spokrewnionych, a 3 w rodzinach niespokrewnionych.

W 2019 r. zrealizowano wiele zadań ustawowych mających na celu poprawę funkcjonowania rodzin bądź rozwiązanie istotnych problemów, z jakimi borykają się podopieczni. Rodziny otrzymały pomoc w zapewnieniu atrakcyjnego wypoczynku dzieci, również były edukowane przez asystenta rodziny w zakresie przestrzegania zasad bezpiecznego spędzania czasu wolnego. W 2019 r. sześćcioro dzieci z terenu naszej gminy wyjechało na kolonie letnie w góry do miejscowości Przesieka.

Odbyło się wiele imprez plenerowych i festynów dla rodzin, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem i integrowały kilka pokoleń.

Rodziny otrzymały pomoc żywnościową z PCK , która stanowi duże wsparcie w postaci zapasów produktów .

W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub bardzo niepokojącej sytuacji w rodzinie – natychmiast o takiej okoliczności jest informowany Sąd Rodzinny w Koszalinie.

Asystent rodziny współpracuje z wieloma instytucjami i placówkami na rzecz poprawy sytuacji w środowisku rodziny.

6.5. Kultura

Gminny Ośrodek Kultury w Wyszewie realizuje zadania z zakresu organizacji wydarzeń kulturalnych, prowadzenie zespołów śpiewaczych, tanecznych i świetlic oraz bibliotek.

W 2019 roku zorganizowano następujące wydarzenia kulturalne:

Lp.	Data	Nazwa imprezy	Ilość uczestników
1.	18.01	Spotkanie Noworoczne Wójta z udziałem zaproszonych gości -koncert duetu Lucy&Tom	90 osób
2.	28.01-10.02	Ferie Zimowe w świetlicach i bibliotekach-	155 osób
3.	17.04	Gminny Konkurs Recytatorski „Kalinki” dla dzieci z przedszkoli z terenu gminy Manowo	40 osób
4.	13.04	Konkurs „Wielkanocne potrawy z jajem” współorganizowany z Sołectwem Wyszebórz	60 osób
5.	07.05	Gminny Konkurs Recytatorski „Ptaki i ptaszki polne” dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych z terenu Gminy Manowo	40 osób
6.	18.05	VI Bieg Wiosenny i Marsz Nordic Walking	300 osób
7.	18.05	Jubileusz 10-lecia chóru KANON z Cewlina	120 osób
8.	25.05	Piknik Rodzinny w Wyszewie w ramach Strefy Aktywności Społecznej gminy Manowo	230 osób
9.	01.06	Dzień Dziecka w Rosnowie współorganizowany z Radą Osiedla z Rosnowa	400 osób
10.	08.06	Dzień Dziecka w Cewlinie współorganizowany z Radą Sołecką z Cewlina	130 osób
11.	21.06	Zakończenie sezonu tanecznego w wykonaniu dzieci i młodzieży z grup tanecznych działających przy GOK w Wyszewie	250 osób
12.	28.06	Biesiada Wyszewska	300 osób
13.	23.08.	Święto Lotnictwa Polskiego w Rosnowie	1000 osób
14.	14.09	Dożynki Powiatowe w Bobolicach	60 osób
15.	24.09	Gminny Konkurs Mistrz Pięknego Czytania	35 osób
16.	21.09.	Kapeliada Manowska	80 osób
17.	18.10.	Jubileusz 70-lecia Biblioteki w Wyszewie	40 osób

18.	15.11	Wieczór Piosenek Patriotycznych z okazji Święta Niepodległości	100 osób
19.	08.12	Mikołajki- pokaz zespołów tanecznych w Rosnowie	250 osób
20.	13.12.	Konkurs Kulinarne dziedzictwo potraw bożonarodzeniowych w Wyszewie	100 osób
		Razem	3780

Dokonując porównania działalności kulturalnej w latach 2017-2019 w zakresie organizacji imprez, liczba imprez i udział w nich mieszkańców zmniejszyła się. Uległa zmniejszeniu również ilość udziału zespołów, działających w ramach GOK-u, w przeglądach, festynach i imprezach organizowanych w powiecie, województwie i okolicznych gminach.

Zespoły działające w ramach Gminnego Ośrodka Kultury w Wyszewie:

- a) Zespół „Zgoda” z Wyszewa
- b). Zespół „Sąsiedzi zza miedzy” z Wyszeworza
- c). Zespół „Nestor” z Rosnowa
- d). Zespół „Manowskie Malwy” z Manowa
- e). Zespół „Bandoska” z Bonina
- f). Chór „Kanon” z Cewlina
- g). Zespoły taneczne : zrzeszają łącznie 104 osoby, prowadzone są w następujących miejscowościach: Kretomino, Bonin, Manowo, Wyszewo i Rosnowo.
- h). „Galeria na Zakręcie” w Cewlinie- 10 artystów malarzy z terenu gminy Manowo tworzy grupę „Radość Tworzenia”.

Świetlice prowadzone przez GOK.

W roku 2019 funkcjonowały na terenie gminy Manowo świetlice wiejskie w miejscowościach: Grzybnica, Kretomino, Manowo, Wyszewo.

Świetlica w Rosnowie nie funkcjonowała w 2019r. z uwagi na prowadzony remont w obiekcie.

Do świetlic uczęszczało w 2019r. 139 dzieci. W roku 2018 było ich 140, a w 2017r. również 139. Liczba dzieci uczęszczających do gminnych świetlic nie uległa zbyt dużym zmianom na przestrzeni ostatnich lat.

Liczba dzieci w poszczególnych świetlicach w latach 2017-2019 kształtowała się następująco:

Świetlica	2017	2018	2019
Grzybnica	35	33	33

Kretomino	21	18	18
Manowo	28	36	38
Wyszebórz	20	20	17
Wyszewo	35	33	33
Razem	139	140	139

Świetlice prowadziły wiele ciekawych zajęć w trakcie roku, organizowały dla dzieci ferie zimowe oraz zajęcia wakacyjne, podczas których organizowały zabawy i warsztaty dla dzieci w nich uczestniczące. W trakcie ferii i wakacji dzieci uczestniczyły także wycieczki np. Kręgielnia w Koszalinie, Play Park Trampolin w Koszalinie, Multikino i Park Wodny w Koszalinie, Papugarnia w Koszalinie, Pomerania Fan Park w Dygowie.

Świetlice realizowały w trakcie roku różne programy profilaktyczne, tj. „Używki bez tajemnic” (świetlica w Grzybnicy), „Pierwsza Pomoc Przedmedyczna (świetlica w Kretominie), „Moje wakacyjne ABC – asertywność, bezpieczeństwo i ciekawa zabawa” (świetlica w Manowie), „Nie daj się na...logom – bądź po prostu sobą” (Wyszewo).

Świetlice bardzo często współpracowały w radami sołeckimi podczas organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć np.: Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, spotkanie wigilijne, zabawa andrzejkowa i mikołajkowa, Master Szefik II – konkurs kulinarny dla dzieci i młodzieży w Wyszeborzu, Turniej Tenisa Stołowego w Wyszewie, konkurs kulinarny dla dzieci „Jajko w potrawie wielkanocnej” w Wyszewie, sprzątanie mogił.

Biblioteki

I. Sieć biblioteczna

W gminie Manowo funkcjonuje Biblioteka Publiczna Gminy Manowo w Wyszewie, trzy filie – w Boninie, Manowie i Rosnowie oraz dwa punkty biblioteczne – w Grzybnicy i Wyszeborzu. W roku sprawozdawczym czynne były trzy biblioteki, jedna była nieczynna ze względu na trwający remont. Lokalizacja bibliotek w stosunku do roku poprzedniego nie uległa zmianie. Biblioteka, jej filie oraz punkty działają w strukturze Gminnego Ośrodka Kultury w Wyszewie i otrzymują dotację na działalność w ramach jego budżetu.

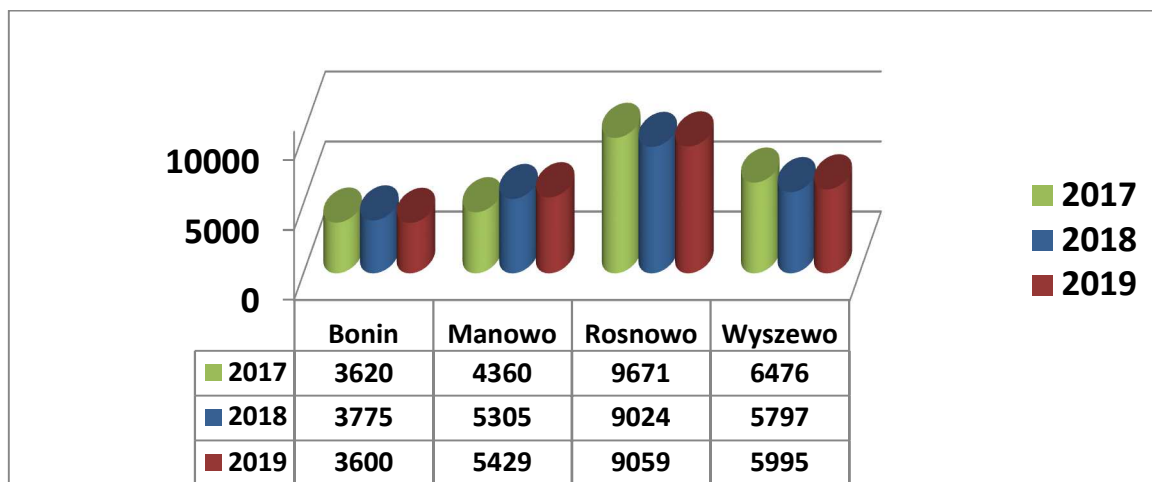
II. Kadra

W 2019 roku w bibliotekach zatrudnionych było dwóch pracowników w pełnym wymiarze godzin oraz jeden pracownik na 1/2 etatu. Dwóch pracowników posiada wykształcenie wyższe bibliotekarskie, jeden wyższe inne.

III. Zbiory

W roku sprawozdawczym do bibliotek zakupiono 940 książek co stanowi 3,90 % całości zbiorów wszystkich bibliotek. Na dzień 31 grudnia 2019 roku we wszystkich bibliotekach znajdowało się łącznie 24.117 woluminów, co dało nam wskaźnik 3,45 wol. na 1 mieszkańca i 15 wol. na 100 mieszkańców. W czterech bibliotekach dokonano selekcji przestarzałych i nieaktualnych zbiorów podczas, których ubytkowano 794 woluminy, co stanowi 3,29 % całości księgozbioru. W każdej bibliotece dostępne były aktualne czasopisma dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz prasa regionalna. Opracowanie zbiorów odbywa się komputerowo we wszystkich bibliotekach.

Zbiory biblioteczne

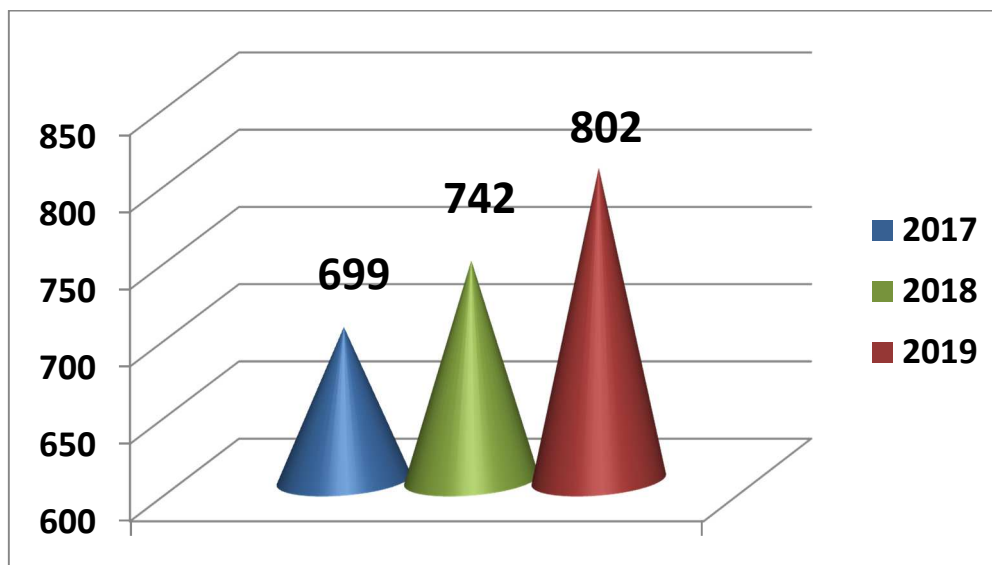
Wpływy i ubytki

	Ilość woluminów w 2018 roku	Wpływy w 2019 roku		Ubytki w 2019 roku	Ilość woluminów w 2019 roku
		ogółem	w tym z zakupu		
Bonin	3.775	231	195	406	3.600
Manowo	5.305	305	305	181	5.429
Rosnowo	9.024	178	178	143	9.059+34 audiobooki
Wyszewo	5.797	262	262	64	5.995
Razem	23.901	976	940	794	24.117

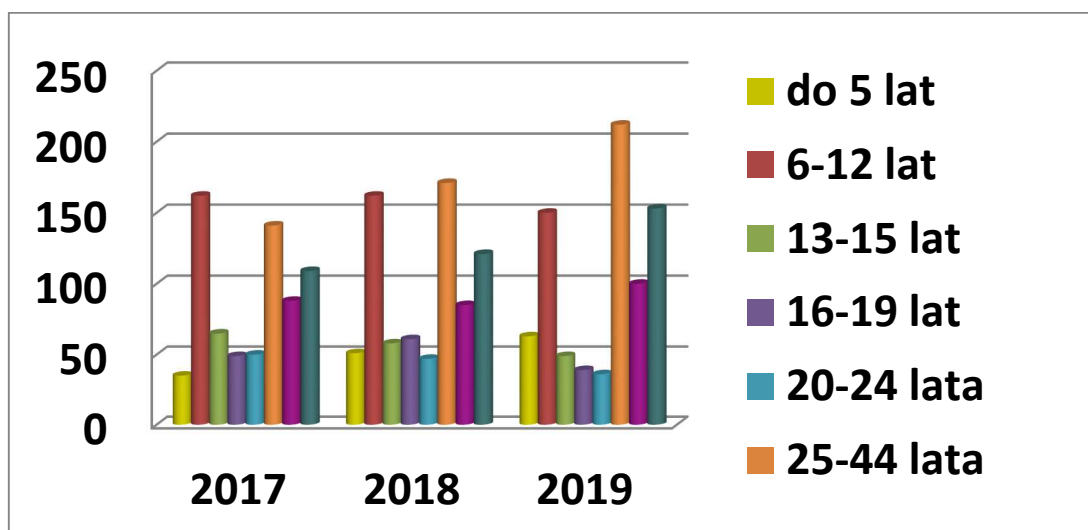
IV. Czytelnicy

W 2019 roku biblioteki zarejestrowały łącznie 802 czytelników, co dało nam wskaźnik wyższy od roku poprzedniego o 60 osób. Na 100 mieszkańców naszymi czytelnikami jest 12 osób. Jeżeli chodzi o strukturę czytelników według wieku to najczęściej zarejestrowaliśmy osób w wieku 25-44 lata -212, najmniej natomiast w grupie wiekowej 20-24 lata – 36 czytelników.

Liczba czytelników

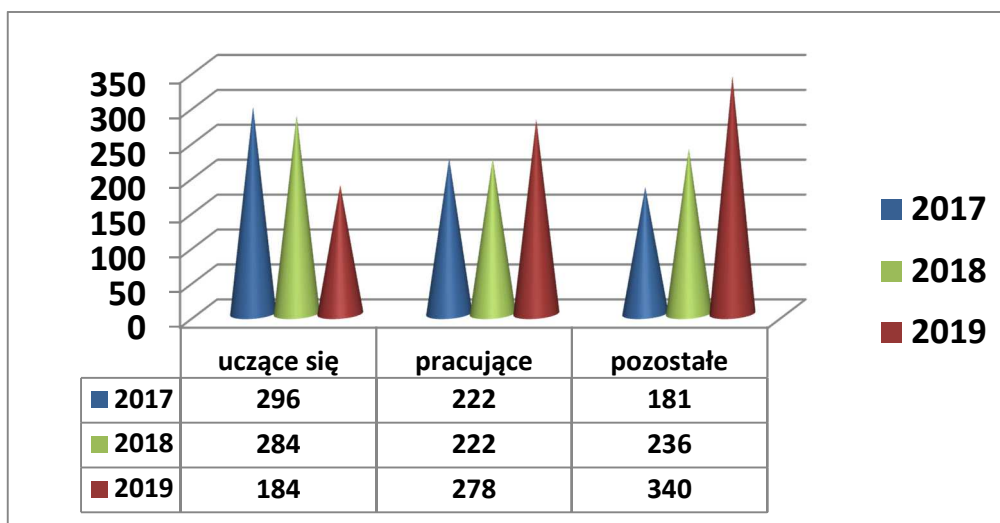

Czytelnicy według wieku

W strukturze czytelników ze względu na rodzaj zajęcia osoby uczące się stanowią grupę 184 osoby, co daje nam 22,94% wszystkich zarejestrowanych czytelników, kolejną grupą to osoby pracujące - 278 osób, co daje nam 34,66 % zarejestrowanych, ostatnią grupą to osoby nie pracujące i nie uczące się - 340 osób, co daje nam 42,40 % zarejestrowanych.

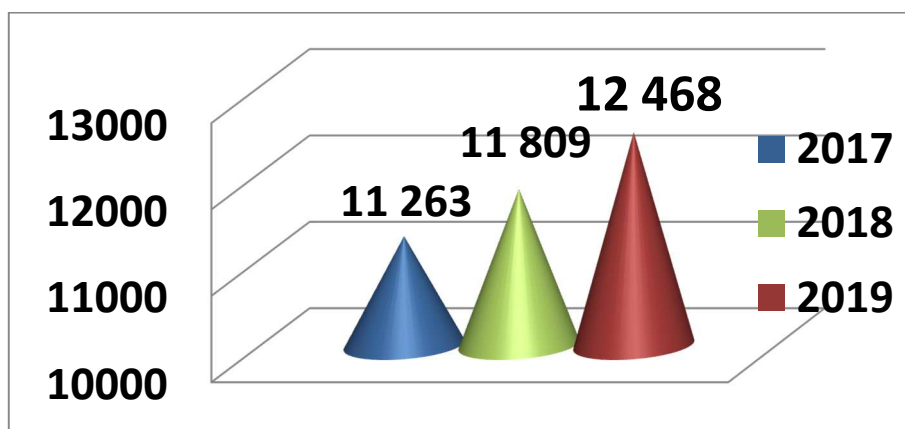
Czytelnicy według zajęcia

V. Udostępnianie zbiorów

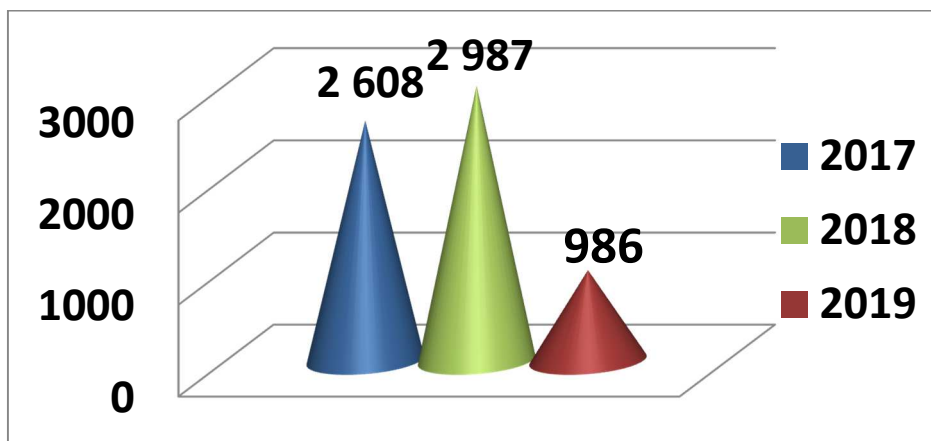
W ciągu roku biblioteki wypożyczyły na zewnątrz 12.468 jednostek inwentarzowych, co dało nam lepszy wynik od poprzedniego o 659 jednostek. Wskaźnik wypożyczeń na 100 mieszkańców to 189 jednostek inwentarzowych.

Liczba wypożyczeń na zewnątrz

Na miejscu udostępnialiśmy zarówno książki jak i czasopisma. Łącznie udostępniliśmy czytelnikom 986 jednostek inwentarzowych, wynik ten jest dużo niższy od roku poprzedniego ze względu na nieczynną bibliotekę w Rosnowie.

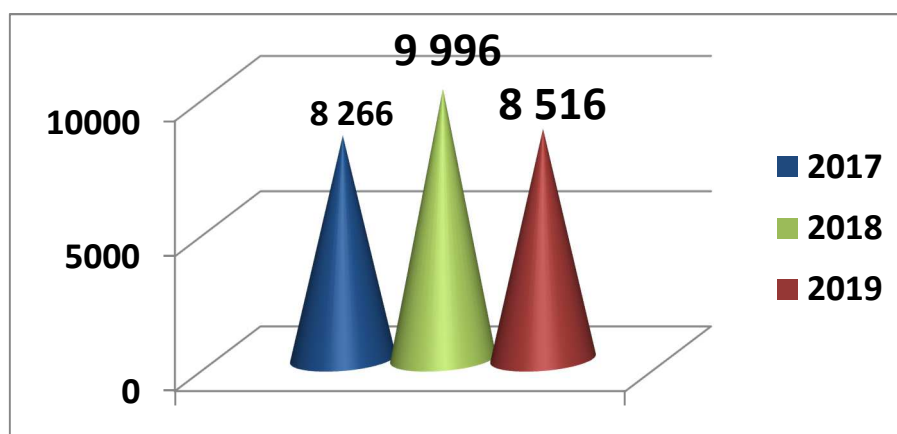
Liczba udostępnień na miejscu

VI. Odwiedziny w bibliotekach

W roku 2019 nasze biblioteki odwiedziło 8.516 osób, co dało nam spadek w porównaniu do poprzedniego roku o 1.480 osób, jest to wynikiem zamkniętej placówki w Rosnowie.

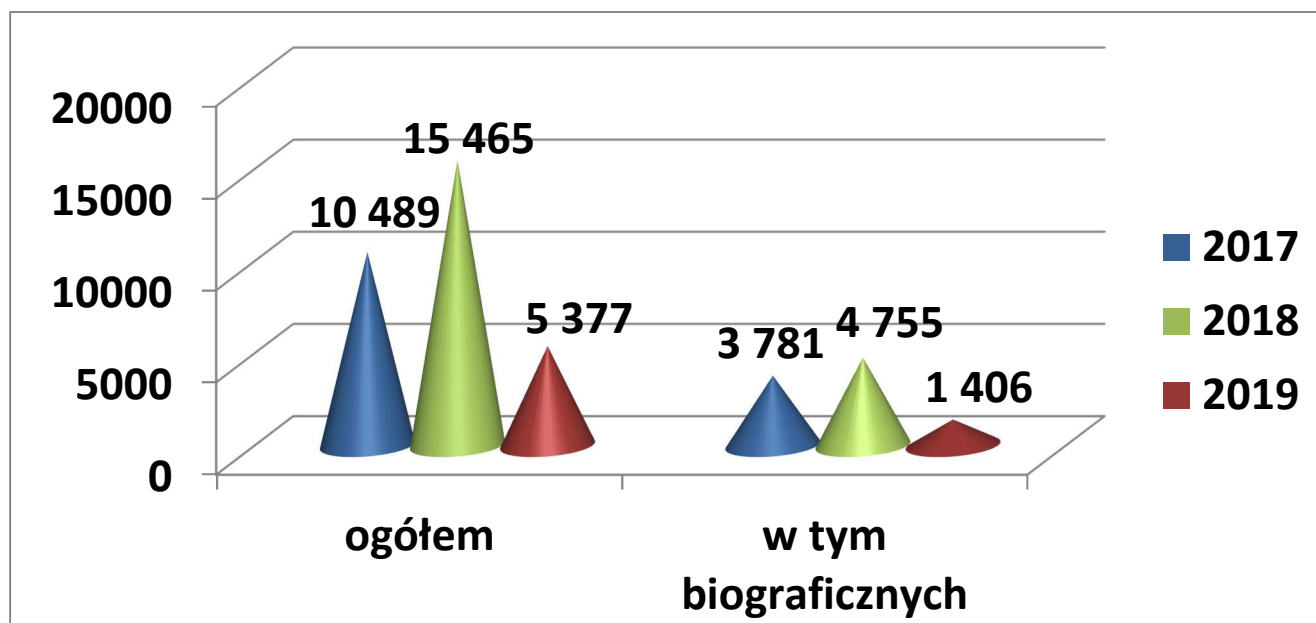
Odwiedziny w bibliotekach

VII. udzielone informacje

W 2019 roku bibliotekarze udzielili naszym czytelnikom 5.377 informacji, w tym 1.406 informacji biograficznych. Spadek udzielonych informacji wynika z nieczynnej biblioteki w Rosnowie.

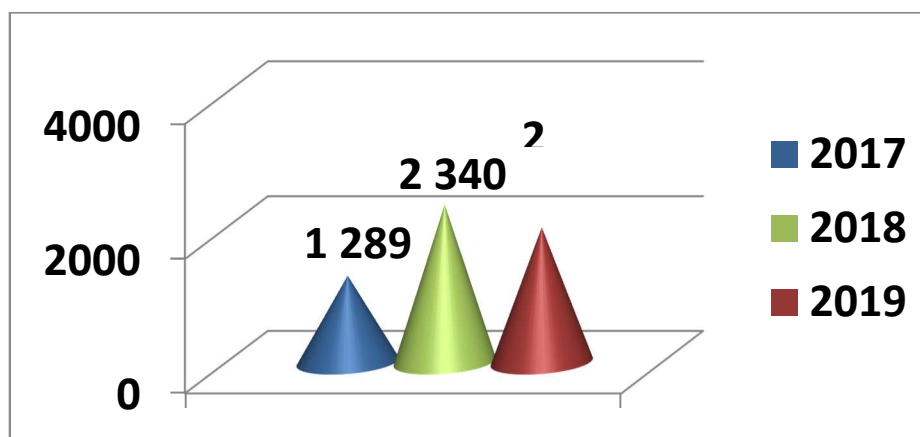
Liczba udzielonych informacji

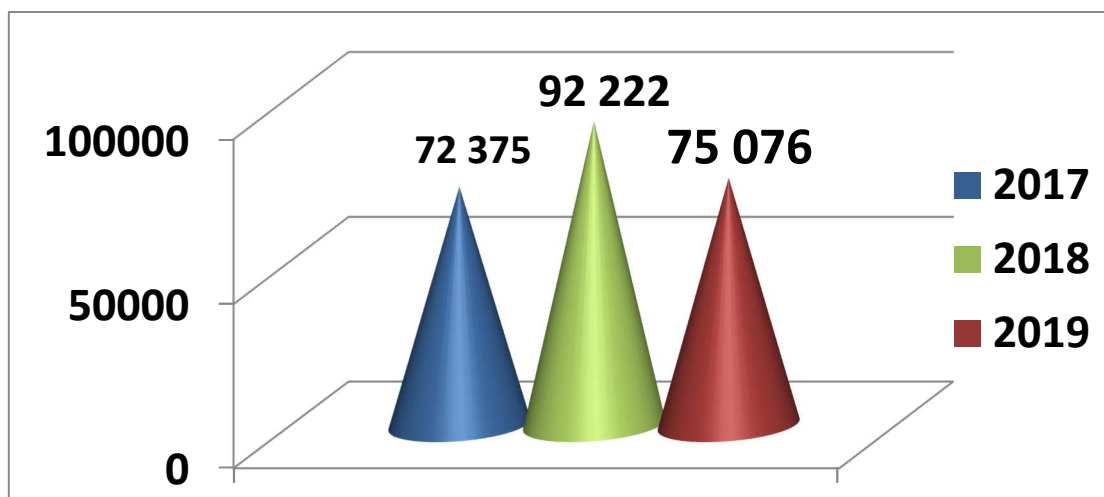
VIII. Komputeryzacja

Biblioteki w naszej gminie zapewniają mieszkańcom dostęp do komputerów i szerokopasmowego Internetu. Łączna liczba komputerów w bibliotekach to 12 z czego dostępnych dla czytelników jest 8, z których w 2019 roku skorzystało łącznie 2.005 osób. W każdej bibliotece jest uruchomiony komputerowy system obsługi czytelników MAK +, do którego jest wprowadzonych 100% zbiorów w bibliotekach w Boninie, Manowie oraz Wyszewie. W bibliotece w Rosnowie nadal trwają prace nad uaktualnianiem katalogu, do którego wprowadzono 90 % księgozbioru. Od 2012 roku Gminny Ośrodek Kultury posiada własną stronę internetową, na której zamieszczane są bieżące wydarzenia i informacje dotyczące m.in. działalności bibliotek. W roku sprawozdawczym odnotowaliśmy 75.076 odsłony strony internetowej. Od 2017 roku oferujemy bezpłatny dostęp do powiatowej czytelnicy e-booków Legimi w ramach konsorcjum z Koszalińską Biblioteką Publiczną i bibliotekami powiatu koszalińskiego.

Liczba osób korzystających z Internetu

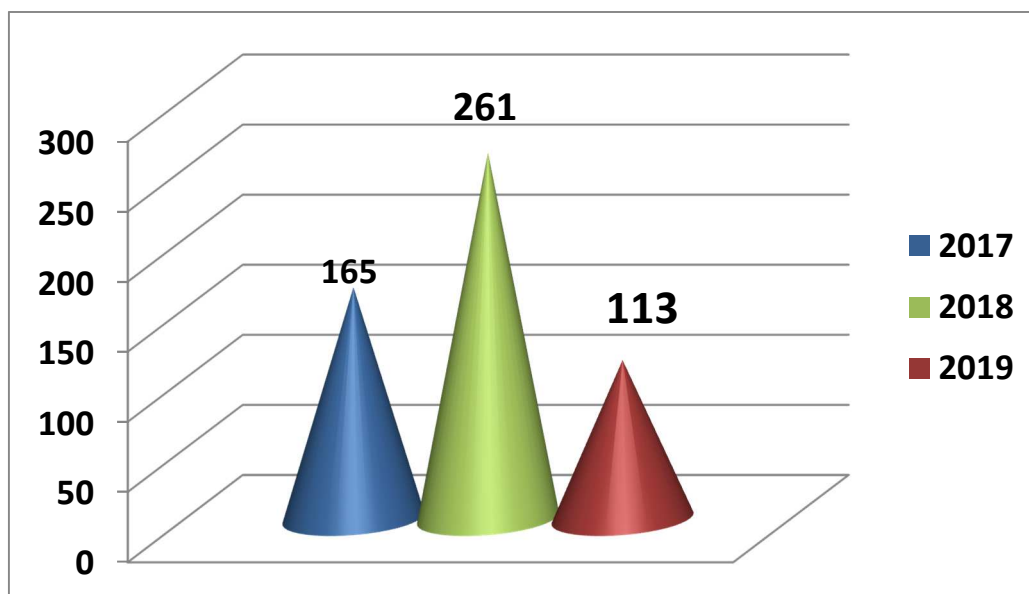
Odślonie strony internetowej

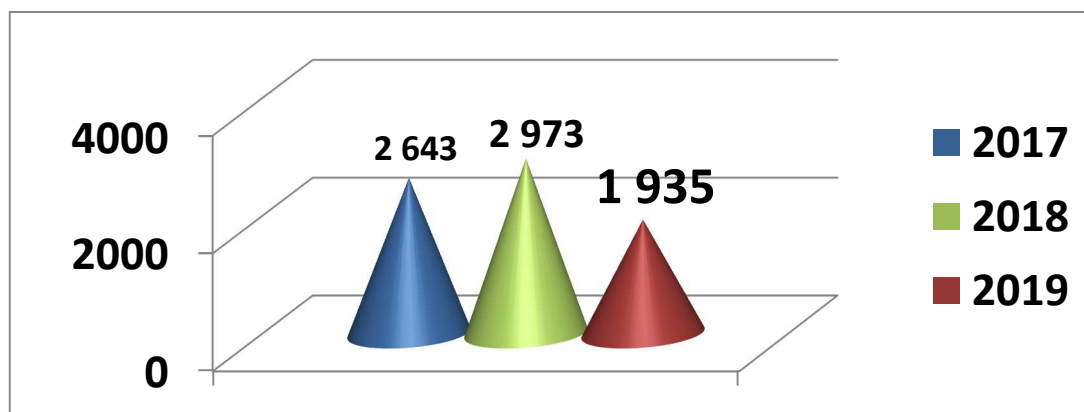
IX. Działalność edukacyjna, kulturalno-oświatowa i promocyjna bibliotek

W roku sprawozdawczym w bibliotekach zorganizowano 113 imprez czytelniczych w których łącznie wzięło udział 1.935 uczestników, jest to wynik nieco niższy od poprzedniego roku ze względu na nieczynną placówkę w Rosnowie. Działalność edukacyjna polegała na cyklicznych spotkaniach z przedszkolakami z przedszkoli gminnych w Boninie, Rosnowie, ogniska przedszkolnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Manowie oraz dziećmi uczęszczających na zajęcia do świetlic wiejskich. Organizowaliśmy również spotkania autorskie dla uczniów szkół podstawowych oraz dla czytelników dorosłych. W roku 2019 zaprosiliśmy do siebie: Ewę Chotomską oraz Małgorzatę Strękowską-Zarembę (w ramach współpracy z Koszalińską Biblioteką Publiczną), a także Tanyę Valko, Jana Wyrwasa i Leszka Szczasnego. Organizowaliśmy także wieczorki tematyczne w ramach współpracy z lokalną pisarką Panią Elżbietą Kamińską oraz Panem Józefem Kamińskim poświęcone, np. Sybirakom. Biblioteka przystąpiła do dwóch projektów, pierwszy organizowany jest przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego „Rozmowy przy wspólnym stole” w ramach którego prowadzi cykl spotkań z lokalną społecznością. Drugi organizowany jest przez Instytut Książki „Mała książka-wielki człowiek” w ramach którego dzieci w wieku 3-6 lat otrzymują wyprawki czytelnicze, zbierają naklejki za wypożyczone książki i otrzymują dyplomy po wypełnieniu karty naklejkami. Dzięki tej akcji zwiększa nam się liczba czytelników dziecięcych. Cyklicznie organizowane są konkursy recytatorskie dla przedszkolaków, „Ptaki, Praszki i ptaszęta polne” dla uczniów szkół podstawowych, „Jesienne spotkania z poezją” dla dzieci i młodzieży ze świetlic gminy Manowo, oraz „Mistrz Pięknego czytania” dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych. Przy bibliotekach działają także Dyskusyjne Kluby Książki dla czytelników dorosłych w Boninie, Manowie i Wyszewie oraz Klub Aktywnego Rodzica w Boninie. Nasi najmłodsi czytelnicy chętnie wzięli udział w konkursie „Najlepszy dziecięcy czytelnik lata 2019” oraz ogólnopolskiej akcji promującej czytelnictwo „Jak nie czytam, jak czytam”. Informacje o naszej działalności edukacyjnej i promocyjnej na bieżąco zamieszczane są na stronie www.gok-wyszewo.pl/ oraz na portalu społecznościowym Facebook.

Imprezy organizowane w bibliotekach

Ilość uczestników imprez

X. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe w 2019r.

Pracownicy bibliotek uczestniczyli w następujących warsztatach i szkoleniach:

- „Obsługa programu bibliotecznego MAK+” – Koszalińska Biblioteka Publiczna
- „Rozmowy przy wspólnym stole” – Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Warszawie
- „Opiekun wypoczynku letniego” – Europejskie Centrum Edukacyjne w Koszalinie
- „Pedagogika zabawy - zarys metod aktywizujących” – Koszalińska Biblioteka Publiczna
- „Praca w chmurze, wykorzystanie narzędzi GOOGLE w pracy bibliotekarza” – Koszalińska Biblioteka Publiczna

- Konferencja – „Analiza czytelnictwa bibliotek publicznych powiatu koszalińskiego za 2019 rok” – Koszalińska Biblioteka Publiczna.

**Wykonanie planu finansowego
Gminnego Ośrodka Kultury w Wyszewie za 2019 r.
Zestawienie zbiorcze**

Dział 921 KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Dz.	Rozdz.	§	Klasyfikacja budżetowa	Wykonanie z dotacji za 2019 r.
921	92109	2480	Dotacja podmiotowa z budżetu dla instytucji kultury	411 000,00
	92116	2480	Dotacja podmiotowa z budżetu dla bibliotek	190 000,00
	92195	2480	Dotacja podmiotowa z budżetu dla Świetlic Środowiskowych	269 500,00
Ogółem				870 500,00

Wydatki z dotacji Gminy Manowo

Dział 921 Rozdz. 92109 – Domy i Ośrodki Kultury, Świetlice i Kluby

Dz.	Rozdz.	§	Klasyfikacja budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	%
921	92109		Domy i Ośrodki Kultury, Świetlice i Kluby	411 000,00	411 000,00	100,00
		3020	Nagrody i wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń	616,95	616,95	100,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	218 134,28	218 134,28	100,00
		4040	Nagroda roczna	18 017,05	18 017,05	100,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	41 828,27	41 828,27	100,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	2 909,04	2 909,04	100,00
		4170	Honoraria-umowy zlecenia	22 140,00	22 140,00	100,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	20 767,90	20 767,90	100,00
		4260	Zakup energii	16 703,66	16 703,66	100,00

		4280	Zakup usług zdrowotnych	690,00	690,00	100,00
		4300	Zakup usług pozostałych	55 681,48	55 681,48	100,00
		4360	Zakup usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej	2 566,46	2 566,46	100,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	3 164,44	3 164,44	100,00
		4430	Ubezpieczenia majątkowe	1 131,00	1 131,00	100,00
		4440	Odpisy na ZFŚS	6 649,47	6 649,47	100,00

1. Zobowiązania wymagalne na dzień 31.12.2019 r.

- Na dzień 31 grudnia 2019 roku nie występują zobowiązania wymagalne.
- Stan należności oraz wybranych aktów finansowych Samorządowej Instytucji Kultury na dzień 31.12.2019r. – GOK Wyszewo

1.	Depozyty na żądanie (stan rachunków bankowych)	1823,18 zł
	- podstawowy	433,02 zł
	- ZFŚS	
	OGÓŁEM	2 256,20 zł

Wydatki z dotacji Gminy Manowo

Dział 921 Rozdz. 92116- Biblioteki

Dz.	Rozdz.	§	Klasyfikacja budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	%
921	92116		Biblioteki	190 000,00	190 000,00	100,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	109 089,12	109 089,12	100,00
		4040	Nagroda roczna	8 745,65	8 745,65	100,00
		4110	Składki na ubezpieczenie społeczne	19 956,67	19 956,67	100,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	2 338,21	2 338,21	100,00
		4170	Honoraria-umowy zlecenia	2 950,00	2 950,00	100,00

		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8 755,08	8 755,08	100,00
		4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	9 819,85	9 819,85	100,00
		4260	Zakup energii	5 934,00	5 934,00	100,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	79,00	79,00	100,00
		4300	Zakup usług pozostałych	16 379,52	16 379,52	100,00
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1 550,02	1 550,02	100,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	198,09	198,09	100,00
		4440	Odpisy na ZFŚS	4 204,79	4 204,79	100,00

Wydatki z dotacji Gminy Manowo

Dział 921 Rozdz. 92195 – pozostała działalność- Świetlice Środowiskowe

Dz.	Rozdz.	§	Klasyfikacja budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	%
921	92195		Pozostała działalność- Świetlice Środowiskowe	269 500,00	269 500,00	100,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników :	144 375,58	144 375,58	100,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	10 210,84	10 210,84	100,00
		4110	Składki na ubezpieczenie społeczne	34 460,31	34 460,31	100,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy:	3 116,75	3 116,75	100,00
		4170	Honoraria - umowy zlecenia	49 332,00	49 332,00	100,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	14 290,57	14 290,57	100,00

		4280	Zakup usług zdrowotnych	192,00	192,00	100,00
		4300	Zakup usług pozostałych	7 869,00	7 869,00	100,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	469,36	469,36	100,00
		4440	Odpisy na ZFŚS	4 983,59	4 983,59	100,00
		4700	Szkolenie pracowników	200,00	200,00	100,00

Wydatki własne

Dz.	Rozdz.	§	Klasyfikacja budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	%
921	92195	0830	Pozostała działalność	22 286,96	20 463,78	91,82
		4170	Honoraria-umowy zlecenia	6 800,00	6 800,00	100,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	4 486,96	3 333,22	74,29
		4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	11 000,00	10 330,56	93,92

6.6. Sport i rekreacja, Turystyka

W roku 2019 na terenie Gminy Manowo funkcjonowało 6 klubów sportowych: Gminny Klub Sportowy „Leśnik Manowo”, Klub Sportowy „Zryw” Kretomino, Klub Piłkarski „Grot” Bonin, Gminny Klub Sportowy „Orlęta Rosnowo”, Uczniowski Klub Sportowy „Lotnik” Rosnowo oraz Stowarzyszenie Klub Piłkarski „Zefir” Wyszewo.

Na terenie Gminy Manowo znajdują się 4 boiska do gry w piłkę nożną, 2 boiska Orlik, 4 boiska wielofunkcyjne, 9 siłowni zewnętrznych i 2 siłownie wewnętrzne oraz 2 sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych.

W dniu 18 maja 2019 r. odbył się VI Wiosenny Bieg i Marsz Nordic Walking. W zawodach udział wzięło 180 uczestników – dzieci i dorosłych.

Na terenie Gminy funkcjonuje 11 placów zabaw oraz 4 place rekreacyjne z urządzeniami sportu oraz kąpielisko w Rosnowie. Na wszystkich terenach sportu i rekreacji oraz placach zabaw są corocznie przeprowadzane przeglądy oraz dokonywane naprawy i konserwacje.

Ponadto w ramach przeprowadzonego konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Granty Sołeckie 2019” w miejscowości Grzybница zakupiono nowy zestaw zabawowy na placu zabaw oraz powstało miejsce na grilla z ławami. Na placu rekreacyjnym w miejscowości Wyszebórz została wybudowana drewniana wiata wyposażona w ławostoły oraz kosze na śmieci.

W miejscowości Cewlino przy placu rekreacyjnym powstały dwie drewniane wiaty wraz ze sceną.

6.7. Gospodarka komunalna

WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Długość czynnej sieci wodociągowej na koniec 2019 roku wyniosła 81,117 km a dostęp do sieci wodociągowej posiada około 92,2 % mieszkań. Natomiast długość sieci kanalizacyjnej wynosi 46,6 km a przyłączenie do sieci posiada ok. 54,8 % mieszkań.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku istniało 1259 przyłączy i nastąpił wzrost o 17 przyłączy w stosunku do roku ubiegłego.

Dostarczaniem wody i odbiorem ścieków komunalnych w 2019 roku w miejscowościach Rosnowo, Bonin, Manowo, Wyszebórz, Dęborogi, zajmowała się Elektrociepłownia Rosnowo Sp. z o.o., 1 lutego 2019r. Spółka przejęła od Gminy Manowo pozostałe miejscowości t.j. Kopanino, Grzybica, Grzybniczka, Kliszno, Wyszewo, Cewlino, Kretomino (ścieki), a od 01.07.2019 miejscowości Kretomino, Mostowo i Poniki dostarczanie wody.

Spółka zajmowała się również eksploatacją dwóch oczyszczalni ścieków w Rosnowie i Boninie oraz czterema hydroforniami w Rosnowie, Manowie, Boninie i Dęborogach.

Łącznie spółka dostarczyła 213 936 m³ wody oraz odebrała 159 879 m³ ścieków komunalnych.

Spółka przeprowadziła następujące prace remontowe:

- - Hydrofornia Rosnowo: 28 000,00 zł;
- - Oczyszczalnia ścieków w Boninie: 45 000,00 zł;
- - Sieci wodociągowe i kanalizacyjne w Boninie: 14 800,00 zł;
- - Sieci wodociągowe i kanalizacyjne w Manowie: 11 600,00 zł;
- - Hydrofornia Manowo: 3 500,00 zł;
- - Sieci kanalizacyjne w Wyszeborzu- 1 200,00 zł.

DROGI

Infrastruktura drogowa w gminie Manowo na dzień 31 grudnia 2019 r. w stosunku do roku 2018 nie zmieniła się i wynosiła łącznie 206,899 km dróg. Obejmowała ona:

- drogi krajowe długości - 23 km,
- wojewódzkie – 12 km,
- powiatowe – 28 km
- gminne - 143,899 km.

Drogi asfaltowe stanowiły ok. 39 % wszystkich dróg a drogi utwardzone ok. 21 %.

W 2019 roku na remonty dróg gminnych wydano łącznie 296.220,75 zł co pozwoliło wyremontować ok. 31.948,59 m² dróg gminnych oraz ok.150 m² chodników.

Na remonty dróg gminnych w Rosnowie o powierzchni ok. 6.065 m² przeznaczona została łączna kwota 38.934,29 zł. Wyremontowana została droga przy szkole; nawierzchnia o powierzchni 64,59 m². Wykonana została ona z nawierzchni asfaltowej i bitumicznej. Poprawione zostały chodniki oraz wykonane nowe schody między blokami 12 i 13 wraz z poręczami z obu stron - powierzchnia ok.55m². Koszt remontu wyniósł 5.106,96zł. Wykonany został dojazd do plaży o powierzchni ok. 30m² pomiędzy posesjami 6c i 6d, koszt – 13.207,49zł.

W Wyszewie poprawiona została droga poprzez profilowanie i zagęszczenie walcem wibracyjnym o powierzchni 2555 m². Wysokość remontu to 5.621 zł.

Wykonano remonty dróg gminnych w miejscowości Manowo o łącznej powierzchni 7.110m², które kosztowały 47.271 zł. W ramach prac wyprofilowano wraz zagęszczeniem ul. Malinową, Szmaragdową, Leśną, Cichy Zakątek. Gruzem betonowym załatano dziurę w ul. Osiedle Leśne. Ulice: Łakowa, Brzozowa i Jeżynowa zostały wyremontowane warstwą zamykającą z podbudowy betonowej o frakcji 0-31 mm.

W Boninie wyremontowano 402 m² nawierzchni drogowej na łączną kwotę 7.931 zł. Za posesją nr 13e poprawiana została nawierzchnia drogi poprzez usypanie gruzu betonowego wraz z zagęszczeniem. Pomiędzy posesjami numer 48 a 49 droga została wyprofilowana wraz z zagęszczeniem nawierzchni.

Remonty dróg gminnych w Kretomino o powierzchni 10.456m² kosztowały łącznie 80.703zł. Nawierzchnie ulic: Śliwkowa, Zachodnia, łącznik Śliwkowej i Zachodniej, Truskawkowa, Poziomkowa, Pieczarek oraz Boczników zostały wyprofilowane wraz z zagęszczeniem. Nawierzchnia ulicy Czereśniowej została profilowana wraz z zagęszczeniem, wbudowaniem gruzu ceglano – betonowego i podbudowy betonowej. Dobudowana została część chodnika w Kretominie o powierzchni ok. 95m², wartość usługi 5.000,01 zł.

W Cewlinie poprawiono nawierzchnie dróg gminnych o łącznej powierzchni 2.720 m². Remontowana była ulica Cisowa. Droga była profilowana wraz z zagęszczeniem. Kwota remontu w tej miejscowości to 7.352zł.

W Klisznie poprawiono nawierzchnię drogi na powierzchni 805 m² na kwotę 22.050zł. Remont wykonano poprzez wbudowanie mieszanki kruszywa łamanego 0-31 kamiennej oraz zagęszczenie jej.

Na przełomie roku 2018 i 2019 przeprowadzony został remont kanalizacji deszczowej w drodze gminnej w Wyszewie. Wartość remontu wyniosła 59.040zł.

Profilowana i zagęszczona została powierzchnia drogi gminnej w Grzybnicy od strony Grzybnicy – powierzchnia 1.820m². Łączna kwota przeznaczona na remont to 4.004zł.

Zgodnie z Ewidencją Dróg Gminnych, stan dróg z podziałem na kategorie przedstawia się następująco:

- drogi gminne publiczne - 24,274 km, stan dobry,
- pozostałe drogi gminne - 119,625 km, stan dobry.

ODPADY

Liczba mieszkańców zameldowanych w gminie Manowo na dzień 31.12.2019 r. wyniosła 6.669 osób. Na podstawie 1.709 złożonych deklaracji, systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objęto 5.842 osób.

Strukturę odpadów odbieranych od mieszkańców gminy przez ostatnie dwa lata przedstawia niniejsza tabela:

Odpady odebrane z terenu Gminy Manowo	2018	2019	Wzrost/spadek w %
Ilość odebranych odpadów zmieszanych w Mg	1.746,671	1.859,736	wzrost o 6,47
Ilość odebranych odpadów ulegających biodegradacji w Mg	164,380	182,790	wzrost o 11,2
Ilość odebranych pozostałych odpadów segregowanych w Mg	458,399	273,190	spadek o 40,4

Widoczny jest wzrost ilości odpadów komunalnych niesegregowanych i ulegających biodegradacji w roku 2019 w stosunku do 2018. Stan ten spowodowany jest między innymi wzrostem liczby jednorodzinnych nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy. Równocześnie zmniejsza się ilość odpadów segregowanych przez mieszkańców a wzrasta ilość odpadów niesegregowanych. Dotyczy to w szczególności zabudowy wielolokalowej (bloki).

Poniższa tabela przedstawia średnią ilość odpadów przypadających na jednego mieszkańca gminy objętego deklaracją o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na przestrzeni ostatnich trzech lat:

Data	Zmieszane odpady komunalne (niesegregowane) w Mg	Odpady zebrane selektywnie (segregowane) w Mg
31 grudnia 2017	0,245	0,081
31 grudnia 2018	0,303	0,081
31 grudnia 2019	0,320	0,080

Z tabeli tej wynika wzrost średniej ilości odpadów komunalnych (zmieszanych) oraz spadek średniej ilości odpadów segregowanych przypadających na jednego mieszkańca.

Ustawa z dn. 23 stycznia 2020r. (Dz.U. z 2020 poz. 150) o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw w artykule 2, pkt 3 zmienia datę sporządzenia rocznych sprawozdań podmiotów odbierających odpady. Za 2019 rok sprawozdania roczne powinny

zostać przekazane do urzędu nie do 31 stycznia 2020r. ale do dnia 30 czerwca 2020r. dlatego też nie można ustalić uzyskanego poziomu recyklingu odpadów w roku 2019.

Wysokość opłat wniesionych w 2019 roku przez mieszkańców wyniosła **1.031.415,01 zł** a w 2018 roku - 739.499,72 zł. Niedobór z tytułu wnoszonych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na dzień 31.12.2019r. wyniósł 76.387,65 zł. Koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w roku 2019 wyniosły łącznie 1.191.374,92 zł. To wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o **9,67%**, wówczas koszty związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi wyniosły 1.086.375,44 zł.

Spis treści

WSTĘP	3
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	3
1.1. Położenie i powierzchnia Gminy.	3
1.2. Władze lokalne i gminne jednostki organizacyjne.	4
1.3. Sołectwa.....	7
1.4. Ludność i dynamika zmian.	7
1.5. Bezrobocie.....	11
1.6. Gospodarstwa rolne.	12
1.7. Podmioty gospodarcze.	12
1.8. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy.....	14
II. SYTUACJA FINANSOWA GMINY	15
2.1. Dochody i wydatki za 2019 rok	15
2.2. Realizacja przedsięwzięć i pozostałych zadań inwestycyjnych gminy na dzień 31.12.2019 r.....	19
2.3. Należności Gminy na koniec roku budżetowego	20
2.4. Kredyty i pożyczki	21
III. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII	22
3.1. Strategia Rozwoju Gminy Manowo na lata 2014-2020	22
3.2. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy - Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	23
3.3. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Manowo	23
3.4. Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy.	24
3.5. Zasób nieruchomości gminnych	25
3.6. Plan gospodarki niskoemisyjnej.	27
3.7. Program ochrony środowiska.	29
3.8. Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.....	32
3.9. Gminny program wspierania rodziny	33
3.10. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Manowo na lata 2014-2020	33
3.11. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	35
3.12. Program przeciwdziałania narkomanii.....	36
3.13. Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi.....	36
3.14. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi	38
IV. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY.	39
V. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI.....	46
VI. CZĘŚĆ ANALITYCZNA – EFEKTY DZIAŁAŃ PROWADZONYCH W 2019 ROKU.....	48

6.1. Ład przestrzenny	48
6.2. Mienie komunalne.....	49
6.3.Oświata i edukacja.....	50
6.4. Polityka społeczna	55
6.5. Kultura	64
6.6. Sport i rekreacja, Turystyka	78
6.7. Gospodarka komunalna	79